

Kunz József és Társa

Cs. és kir. udv. szállítók. Szerb kir. udv. szállítók.

Budapest, V., Deák Ferencz-utca és Bécsi-utca sarok

Vásznak, asztalneműek, fehéreneműek.

Uri és női divatárak. * * Menyasszonyi kelengyék.

Nagy választék szőnyegárakban:

szalon szőnyegek, futók, ágyelők, szövet- és csipkefüggönyök, ágy- és asztalterítők

Valódi perzsa- és smyrna-szőnyegek minden nagyságban és árban. * * * * Művészi függönyök.

* * Saját telepeinken előállított háziipari cikkek. * *

Alapítva 1802.

Alapítva 1802.

■■■■ AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA ■■■■

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló **BUTORCSARNOK**

és Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körút 28. sz., sarkon, valamint Békocsis-utca IV., Belváros, Ferenciek-tere 1.

alatti királyi bérpalotában árusítottak, melyek utjános áron jótállás mellett adatkak el.

A Butorcsarnok szövetkezet részére kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitosmesterek dolgoznak, Budapest környékén készített, vagy bécsi silány árak eladásával nem foglalkoznak.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 12817 Minden egyes butordarab bizottság által fölülbíráva

DOH-ÁRNYÉKNAK NÉLKÜLÖS-HETETLEN!

UJDONSÁG! Zsebgujtószer „DUPLIX“

Olcsoőbb mint a gyufa! Széiben és esőben is ég!

A jelenkor legjobb szivargujtója, legkönnyebb kezelés. Ára darabonként használati utasítással **K 1.-85.** egy üvege 10 gr. metyl-alkohollal (fluid) együtt, á 15 fill. összesen **K 1.-** 3 db «Duplex» K 2.50, 3 üvege 10 gr. metyl-alkohollal (fluid) összesen **K 2.90.** 6 darab «Duplex» K 4.50, 6 üvege 10 gr. metyl-alkohollal (fluid) összesen **K 5.25.** 12 db «Duplex» K 8.50, 12 üvege 10 gr. metyl-alkohollal (fluid) összesen kor. 9.90. Legelőnyösebb a megrendelés postaltalvány-szelvényen. Szállítja **Konrad János** cs. és kir. udv. szállító **Brüxben, 574. sz.** (Csehország). Főárjegyzéket 3000 képpel kívánatra ingyen küldök és bérmentesen.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-pouder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitünő hatásáért felelősséget vállal

..... a készítő
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Ingyen és bérmentesen!

küldöm meg mindenkinek nagy és gazdagon illusztrált magy. főárjegyzéket 3000-nál több képpel mindennemű szolid, jó, olcsó zeneművekről, m. kir. és oszt. cs. udv. szállító

Konrad János zeneműszállító-háza Brüx 1448 (Csehország).

Tanulóhegedű vonó nélkül csak **K 4.80, 5.30, 6.-.** Hegedűvonaló **K 1.-80, 1.-, 1.40** és feljebb. Csiterák, harmonikák stb. raklárakon. Tessék árjegyzéket kérni.

Dús kebel és hócipő alatt **Pjines Oriental** által (keltet pillanatok) az egyelőbbi, melyek a nőket felkeltik, szíveskedjenek megvásárolni és az asszonyi kebelnek legelőnyösebb kiegészítője a női, a női, hogy az egészségnak káros. Keszeskedő arczkiszéplés. Az orosz tekintélyektől elismert. Abszolút discretio. Dobozos használati utasítással **K 6.40** bérmentesen. **J. Baudi** gyógyszerész, Paris. **Északirak** Budapest, Török J. Király-u. 12. Wien, **Paarlitz** st., Singerstrasse 15. 1899

..Már mostan..

intézzünk egy levelezőlapot Richter F. Ad. és Ta., kir. udvari és kam. szállítókhöz. Bécs, I. Operngasse 16. és kérjük az árjegyzék bérmentes beküldését. Ezen gazdagon illusztrált árjegyzék kimerítő leírát tartalmaz a híres

Horgony - Kőépítőszekrényekről,

a melyek minden játékszerkeskedésben készletben vannak.

Vértes-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-pouder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitünő hatásáért felelősséget vállal

..... a készítő
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Modern zeneköltők albuma

Operettek, tánczok, dalok, cabaretszámok, kupalet gyűjteménye. — **A Népszínház-Vigopera, a Magyar Színház, a Király-Színház, a Fővárosi Operaház és az összes Cabaretek műsorából egy nagy kiállítás között** jelent meg. A kiállítás 107 oldalra terjed és magában foglalja **Lehar, Mader, Szabados, Seizma, Linka Camillo, Hestény, Zernovics** és más híres zeneszerzők legjobb termékeit. E gyűjtemény külön-külön 70 koronára kerül.

5 K 80 f.-ért bérmentesen kapható ZIPSER és KÖNIG zeneműkereskedésében Budapest, Andrassy-ut.

VASÁRNAPI UJSÁG

44. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 1.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 18 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkronika»-val negyedévenként 80 fillérről több. Kalföldi előfizetéseket a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BROCKY KÁROLY HAT KÉPE.

AZ A HAT FESTMÉNY, melyet ezúttal Brocky Károlytól bemutatok, három iskolát képvisel: az olaszt, az osztrákot és az angolt. Az egyik egy kedves nápolyi emlék, melyet egyik személyes barátjának ajándékozott, kinek leánya, Miss Florence Klein mai napig is bírja. Egy nagyon bájos nápolyi idyll, mely bár vízfestmény, a ragyogó színek üdésége mégis különös frisséget és bájt kölcsönöz a képnek. A nápolyi ifjú egy útszéli kővön ül, melyre barna köpönyegét terítette, s beszélgetésbe bocsátkozik egy fiatal nápolyi lánnyal, kinek piros szoknyája, zöld köténye és fehér fejkendője az élénk színek dacára rendkívül harmonikusan olvad bele a lehellétszerűen festett, szinte illatozó tájba, melyből a két alak oly plasztikusan domborodik ki. Az arczok elevensége, a húrszerek lágyága, az arczok és kezek finom rajza kiváló helyet biztosítanak a képnek Brocky Károly előkelő művészetében. A háttér, mely alárendelt szerepet játszik, csak keretül szolgál a két alaknak, hogy ezek elevenségét, természetes szépségét jobban kifejezésre juttassa. A művésztől kevés vízfestményt ismerek, s azt hiszem, kevés is létezik, de az ismertek közt ez a festmény elsőrendű helyet foglal el. Ezt a képet az Olaszországban való tartózkodása alatt festette a művész, a nápolyi tarka és eleven népelet hatása alatt, melynek pezsgő élete okvetlen leköthette figyelmét.

A másik kép, Krisztus feje, osztrák befolyás alatt készült. Ez a kép tulajdonképen tanulmány az eperjesi templomban levő «Krisztus és a samariai asszony» című oltárképéhez, melyet a művész az 1845—46-iki években Londonban festett, tehát akkor, midőn már másodszer került, most már véglegesen, Angliába. Brocky Károly mint jómódú, keresett és az angol udvar által is foglalkoztatott festőművész azért volt Bécsben, hogy menyasszonyát: Tschida Jozsefint feleségül vegye.

A leány anyja nem tudott azzal a gondolattal megbarátkozni, hogy gyermeke olyan messze elkerüljön, s így a házasságból semmi sem lett. Be van igazolva, hogy Brocky ezúttal hosszabb ideig volt Bécsben, s kétségtelen, hogy az ottani festézzettel, a biedermeier-termekekkel, megint foglalkozott. Ennek a hatása alatt festette meg Londonban az eperjesi oltár-

MRS. NORMAN WILKINSON ARCZKÉPE. — Brocky Károly festménye.

NÁPOLYI PÁR. — Brocky Károly festménye.

képet. Ezen a képen Krisztus, kinek feje teljesen profilban látható, a kút kávján ül terebélyes fa alatt, jobbát felemeli, baljával szívére mutat. Előtte a samariai asszony áll, két kezét a kút kávján álló korsón pihentetve, — távolabb állanak Szent Péter és Szent János, továbbá egy harmadik alak, kinek azonban csak a feje látható. A háttér gyönyörű tájkép s a dombon túl látható Szikkár városa.

Ezt a képet jól ismerem, s mikor tavaly meglátogattam Miss Florence Kleint, kinek tulajdonában megláttam ezt a gyönyörű Krisztus-fejet, nagyon megörültem az eperjesi oltárképhez készült tanulmányának, a mely tulajdonképpen teljesen, művészi módon kidolgozott egész, azzal a különbséggel, hogy míg az eperjesi oltárkép olajfestmény, addig a londoni Krisztus-fej pasztell. De ez a pompás fej is azt bizonyítja, hogy Brocky Károly a festészet minden technikájában járatos volt s eszközeivel művészi alkotást bírt produkálni. Ez a Krisztus-fej a plasztikai elevenség maga, s még apró részleteiben is, mint az orr és a szem tájkán látható, annyi elevenséget bír tárgyába vinni, hogy szinte megkapó, s az arc annyira beszédes, kifejezésteljes, hogy elevenségére nézve a szemlélőt szinte megteveszti. E mellett a haj és a szakáll annyira puha, selymes, hogy bámulnunk kell a művész sokoldalú tudását.

A többi képek már angol művek, s angol befolyás alatt készültek.

A női tanulmányfej egy szimpatikus arcot mutat, melyen nem annyira a festés és a szép plasztika, mint inkább a gyönyörű rajz kelt figyelmet. Egy ábrándozó, elmélázó leányka feje, ki selymes haját babérlevelekkel díszíti fel, kinek gondolatvilága a messzeségben van, s azt látszik kifürkészni okos, melázó szemével. Van valami ezen a bájos képen, a mi az embert meghatja, s rokonszenvet ébreszt az ismeretlen egyéniség iránt.

Cologni pasztell-festésű arcképe minket már közelebbről érdekel, mivel Brocky Károly életében úttörő szerepe volt. Mikor Munro of Novar a művész Párisból magával vitte Angliába, az angol főúr bemutatatta Dominic Cologni-nak, ki akkoriban a világ leg-híresebb műkereskedője volt. A művész a mű-árús rokonszenvét fel tudta kelteni, s Cologni tényleg egyengette Brocky útjait, megmutatta neki az angol híres festményeket és metszete-ket s szinte új művészi világot tárt szemei elé. Ugyancsak Cologni műkereskedő mutatta őt be Miss Liddel-nek, az angol királynő udvar-hölgyének, kinek arcképe Brocky megfestette. A Liddelképet pedig bemutatták Viktória királynőnek, s ezzel nyitva volt Brocky előtt az út, mely az udvarhoz vezetett. Az öreg Cologni képét fia örzi nagy kegyelettel. A közvetlen festéssel készült, csupaszarczú kép az egyenes, nyílt tekintetű, előkelő kalmárt ábrázolja, ki a legelőkelőbb világgal szokott érintkezni. Szemeiben van valami jóságos kifejezés, de egyszersmind az a biztos tekintet, mely-lyel sokat tapasztalt emberek első pillanatra kiismernek valakit. A hús tónusait Brocky itt is nagy virtuozitással festette meg, s pontos rajza nagyban segíti kifejezésre juttatni a kép jellemét.

Az ezüsthajú férfi F. C. Pontet pasztell-képe, ki fivére volt azon Edward Pontet-nek, ki Brocky egyik legmeghittebb barátja volt s a művészt sokszor látta mint vendéget házá- nál, sőt — a mi Angliában nagy megtisztel- tetés, — még halála után is vendégeül fo- gadta, a mennyiben a Kensall Green temető- ben levő családi sírboltjában helyezték örök nyugalomra a magyar mestert. A festmény egy jóságos arckifejezésű öreg urat mutat, pom- pásan festett és modellirozott arccal, melyet hófehér selymes haj koronáz. Brocky Károly itt igazán brilliáns arcképet festett, s meg- látszik a képen, hogy nagy szeretettel és oda-

adással csüngött tárgyán. Bizonyos előkelőség nyilatkozik meg rajta s az a benső melegség, mely őt a művészhöz fűzte. Frissesség, élet- hűség és természetesség teszik oly igazzá és művészivé ezt a szép festményt.

A Pontet arcképe 1847-ben készült.

A Mrs. Norman Wilkinson képe életnagy- ságú, elegáns úrinőt mutat. Brocky itt már felfogásban és kidolgozásban találkozik a nagy angol mesterekkel, sőt Van Dyck-vel is. Lát- juk itt is, hogy Brocky értett ahhoz, miként kell alakjait beállítani, milyen technikai mo- dort kíván megmodellje. A kép vászonra ké- szített olajfestés s talán a művész leggrაციó- zusabb alkotása. Mennyi disztinkció, mennyi finom előkelőség árad ki ebből az arcképből! Itt is a baráti szeretet vezethette a művész ecsetjét, mivel az ábrázolt hölgy neje volt ama Norman Wilkinson-nak, a ki, mint a mű- vész intim barátja, a festő halála után annak életrajzát egy vékony kis füzetben megírta, hogy az adatokat egy későbbi kutató számára megőrizze.

A hölgy egy sötétzöld selyemruhába öltöz- tetett alak, pompásan emelkedik ki a szürkés- barna háttérből, melyen vörös selyemfüggöny enged kilátást a szabadba. A rendkívül fino- man rajzolt és festett fej és arc nagy eleven- séggel van ábrázolva, s azonnal rokonszen- vessé teszi az alakot. A jobbkez rajza és mo- dellirozása rendkívül szép, puha és meleg. A halkeze sárga keztyű van húzva, szintén gyönyörű festéssel készítve. A nyakon és a kézfejen látható fehér fodrok lehellestérűek s a ruha festése lágy, tónusaiban igaz. Mo- dellben és festésben egyaránt az előkelőség dominál. Egy olyan festmény, mely akármely hírneves művésznek dícséretére lenne.

Dr. Nyári Sándor.

AZ ANAKREONI DALOKBÓL.

I.

Ha bánatom van, attól tartok,
Mégfagynak könnyei.
Melengetőül hát tüzes bort,
Pezsőt neki!

Ha örööm van, attól félek,
Szívemet szétveti.
Hűsítőül hát jégbe hűtött
Pezsőt neki!

II.

A kikeleti tájon Virág a lány, az asszony.
Most őszi pusztulás. Édes vigasztalás.
Mi eltűnt: mért sirassam? De ajkuk mézét immár
Sirassa — más! Csókossza — más!

Pokolba minden gonddal
Míg van bor, áldomás.
Pezsőt nekem, barátim,
S fizesse — más!

III.

Eh, a patvarba! mért borongjak,
Mikor fennen kaczaghatok?
És mért igyam vizet, barátim,
Mikor bort is bőven kapok?

Bolondság volna mást csinálni,
Mint a mi épen jól esik.
S mert legjobb semmit sem csinálni,
Hát kissé pihenünk meg itt!

Úgy van jól minden, a hogyan van.
Igyunk. Az élet elrohan.
Vegyük komolyan végzetünket,
És pusztulásunkat — vigan!

Endrédi Sándor.

A NEWYORKI VILÁGÍTÓTORONY.

Áll fennen a part peremén a Szabadság,
— Alatta az éhes, az új kikötő.
Fáklyája kilobban a tengeren átal:
«Nyugat vagyok én, a nagy üdvözítő.»

És jönnek ezernyi csapatba keletről
Vándor madarak, csupa fényre sovárak,
Fáradt madarak s neki kába-vonak,
Neki mind csapatostul a fáklilyvilágnak!

S megroppan a szárny, belerendül az agyba,
Csontot tör a vas rostélya, fala,
Falat áll az üveg: láthatlan igazság,
Kábulva zuhan le kelet madara.

Hány szárny szegik ott, remegő bizodalom,
Hány szem borul el, ki a napba tekint,
Nem látja a sirt, csak a fényt, csak a fényt!
S nyugat új kikötője — csak elnyeli mind...

Miféle madárfaj e nép, kik a fényért
Így tudnak epedni — s e fény a haláluk?
Évszázakon át ha gyülemlik ilyen szomj!
Fény szobra, Szabadság! — Ismersz-e reájuk?

... Jaj hány kicsi fészék elárvul e fényért
S örökre üres marad ott Keleten,
Bús vándora vissza se tér a Tiszához:
Elyelte a fényes, erős Idegen.

Fáradt Tiszapart, kicsi sárfalu fészkek,
Mért adtok a szívbe ti nyugtalan álmot?
Romló Kelet! oh hogy a lelked örökre
Fényt inni, nyugatba merülni sovárgott!

... S csak jönnek, ömölnek a vándorok egyre,
Új áldozat, új vér hull melegen.
... Áll fennen a fényragyogásban a Bálvány
S tűnődve tekint el az és vizeken...

Bodor Aladár.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

MÁSODIK FEJEZET.

(A gyanu.)

A Gondviselés körültekintő ereje bizonyára felismerhető a legapróbb dolgokban, most is úgy intézkedett, hogy Görgey Jánosné Jánoki Mária-nak ugyanakkor szülessék egy kis leány- kája, ki a Borbála nevet kapta és most volt hathetes. A derek úrasszony, minthogy elég teje volt, elhatározta, hogy magával viszi ezt a másik babát is és azt is ő fogja szoptatni. Iszen csak nem hagyhatja itt anyátlanul, ese- lédre bízva. Az akkori emberek még tudatlanok voltak, el se hitték, hogy a paraszt dajka fehér tejétől kék vér képződjék az úri esemetében.

Így aztán, mielőtt egy kicsit beszélni lehetett Pál sógorral, megegyeztek ebben s a csecsemő elkerült a toporezi kastélyba.
Még meg se látogathatta a búskomor apa, a ki hetekig jóformán nem volt esznel s a kit váltig íjlesztgetett Marjáné, hogy a kis leány- kának aligha lesz elegendő tápláléka, mikor híre jött, hogy a Jánosék leánykája, Birike, meghalt. Minthogy késői gyerek volt, amolyan vakarcsféle (Jánoséknak már felnőttségük voltak), nem sokba vette az atyafiság a halál- esetet. Hiszen az ilyen gyerek még senki. Ide- gen, ismeretlen. Úgy megy el, hogy itt se volt. Nem nagy teketóriát csináltak belőle a roko- nok s mivel hófuvásos téli idő volt, nem is igen mentek el a temetésre, tekintve a rossz utakat. Egész esendben, noha nyilván mély- séges fájdalommal kísérték a szülők kis halott- jukat a családi kriptába. Igazán nem történt semmi különös, de mikor aztán pünkösöd táján látogatást tett Pál úr Toporezon (csodálatos, már nevetni is tudott a gyermek), sok minden- féle benyomást szedett össze. Kereste a fejlet- len arcozókában a Karolina édes vonását és nem találta. Órákig nézte ebből a szempont- ból. Szép, kedves volt a gyermek, de mégsem

az. Oh, nem az. Néha valami olyasforma esil- ant meg a szemekéjében, mintha a Karolina özike-nézéséből volna, de ez hamar kialudt, talán csak képzelődés volt. A piczike kövér volt, mint a hogy az angyalokat festik a katho- likus templomokban, amorettek játszottak ajkai körül s mikor János urat meglátta, elkezdett a karjaival repesni, mintha szárnyakat emel- getne, hozzá kéredezett, mikor ellenben az apja karjára tette a sógorasszony, sirásra fakadt: félt tőle. Hát hol van itt a gyermeki ösztön? Különös nyugtalanság fogta el, mely- nek alig bírt nevet adni. Zúgott a feje s mint a varjúk a ködben, ide-oda kóvályogtak a gon- dolatai. Összevonta a szemöldjeit, mikor János föl-főkaptá bölcsőjéből a kunkogó gyereket s elkezdte hajsókálni s mindenféle gyermeki sza- vakkal engesztelni, míg csak ki nem csikarta a napfényes mosolygását. Csodálattal, hogy nem resteli, deresedő hajjal, a patvaristák szemelát- tára, a kik nyilván gúnyolódnak a háta mö- gött: «Nini ni, megbolondult az alispán, beál- lott pesztonkának.»

S ha még a maga gyermeke volna, — szötte tovább képzelete tarka vázsnát, úgy, mintha a patvaristák gáncsolásait szöné, de ez a gondo- lat annyira az övé volt, hogy e körül szállong- tak, mint alkalmatlan legyek, sokfelé járó elmé- jének összes villanásai.

Miért szereti János annyira ezt a gyereket? Hát természetes az? Egy idegen gyereket? Egy komoly alispán? (Ebben az időszakban ugyanis még Görgey János volt az alispán.) Aztán a sógorné is imádja. A maguk elhalt leánykáját pedig nem is emlegetik. Meghalt, hát nincs, föl se veszik. Pál úr egy párszor szóba hozta, de alig borult el a homlokuk. Olyanformán veszik, mint a mely házban egy kanári pusztult el. János valami olyast mondott, hogy a ki még nem érintette lébaeskájával a földet, az még nem élt, az még az égben volt és hát a kis Birike a pólyaköb halm meg — még nem volt karonlú. Hja, a karonlú, az már más; az már kisasszony. Ugy-e, kis mákom, te már kisasszony vagy, no, ne vess hát egy kicsit az apádra is.

De Rózsika bizony nem nevetett, vissza- hajolt morezosan a János feje mögé; nem is esoda, a vadember akkor kezdett vadember lenni, arca sötét volt és fanyar, a külseje tel- jesen elhanyagolva, szakálla kuszált, haja be- lógott az arcába, — nemesak a gyerekek ijed- hettek meg tőle, hanem a mindkét nembeli felnőttek is.

György úr, egy tiz éves, csinos, kamasz kémárki diák, szintén hazaszaladt a pünkösdi ünnepekre. Pál úr előfogta, mint alkalmas materiát az észleleteihez, s messziről környé- kezte meg.

— Hallo-d-e, nebuló, hát pünkösdkor is kap- tok vakációt? Szeretném én tudni, mikor ta- nultok. Úgy látom, te is csak olyan diák vagy, mint Sváby Pista, hogy arra is hazakeredke- dik a professzoroktól, ha az anyja libát ólt.

— Én olyan diák vagyok, Pali bácsi, a ki nem szokott kérni semmit, még vakációt sem.
— Hm, látom, Görgey vagy. Mi akarsz lenni?
— Katona, — felelte György úr kevélyen.
— Úgy, de a katonának engedelmeskedni kell, atyámfia.

— Hiszen épen az. Engedelmeskedni tudok, de kérem nem. Akkor jövök haza, a mikor meg van engedve.

— Ohó, barátja az erénynek, hányszor vol- tál itthon az idén?

— Karácsonykor, husvétkor és most.

— Hát mikor a kis hugod meghalt?

— Akkor nem voltam.

— És miért?
— Mert nem tudtam, hogy meghalt.
— Micsoda? Neked meg se írták?
— Nem.
— Hát mikor, kitől tudtad meg?
— Apám mondta egyszer később, mikor Kés- márkon megátogatott.

— És nagyon busult az apád, szomorú volt az arca?

— Meglehet.
— Hogy-hogy, hát nem láttad?
— Nem néztem az arcára.
— És te nagyon sajnáltad a hugoeskádát?

György úr elgondolkozott, hogy mintegy magából kihúzza előbb az igazságot, mert arra ki volt nevelve szigorúan, hogy hazug szót soha ki ne ejtse.

— Nem ismertem, — felelte végre teljes ha- tározottsággal.

— De hiszen látnod kellett őt karácsonykor.

— Iszen láttam, de...

— Ennélfogva tudod, milyen volt... Emlé- kezz csak vissza, no, erőltess meg az esze- det, — ösztökélte Görgey Pál.

— Hát semilyen.

— Micsoda beszéd az? — pattant rá a nagy- bácsi.

— Úgy értem, Pali bácsi, hogy a kis gyere- kek nem olyanok, mint a kis macskák, a kik mindjárt tarkák, feketék vagy hamuszínűk és meg lehet ismerni, hogy ki melyik. A lányokat én csak akkor tudom megkülönböztetni, ha már szoknya van rajtuk.

— Eredj, te ásinus! Azt akarod ugy-e mon- dani, hogy Borbála épen olyan volt, mint Ro- zália? No, ha ez így állna, miről ismerte volna anyád, hogy melyik az övé?

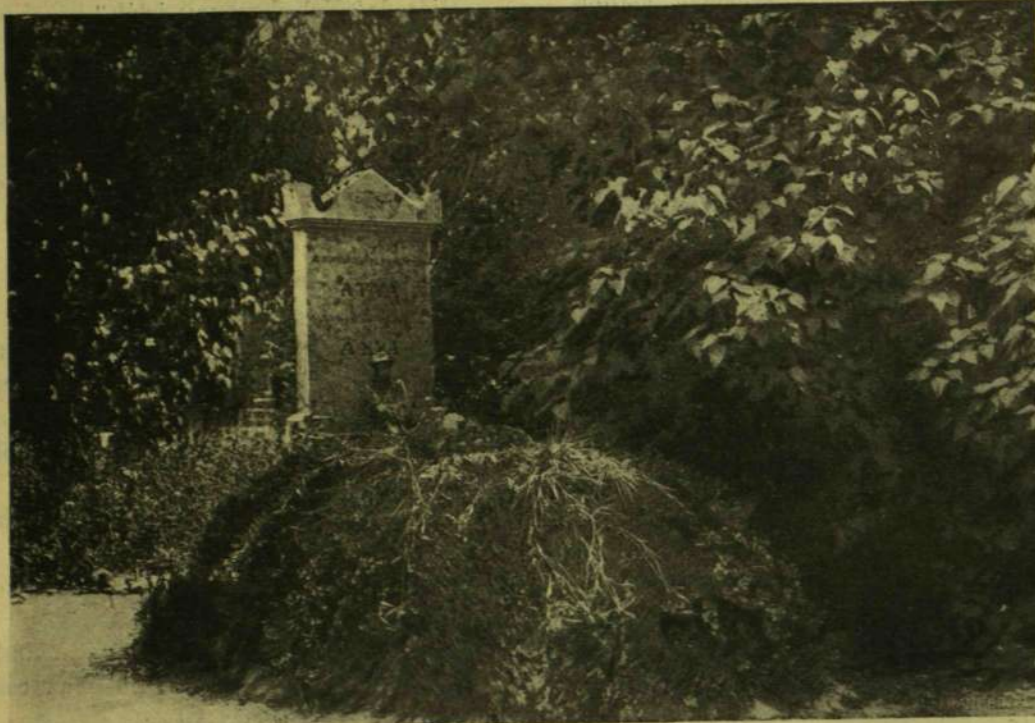
— Hja, ő neki könnyű, mert ő tudta, milyen pántlikájú főkötőt adott az egyikre, meg a másikra.

Görgey Pált ki nem elégítette ez az együgyű beszélgetés, de némileg felizgatta és mikor bar- madnap összecseszkölte leánykáját, ki édes szu- szogással aludt a bölcsőjében, s elbűstszván testvérétől és sógornéjától, megindult szürke négyesen Görgey felé, elgondolta azt a megható gyöngédséget, azt a jóságot, melylyel iránta viseltettek, csupa vidám beszéddel szorakoztat- ván őt, elkerülésével minden olyan vonatko- zásnak, a mi csak távolról érinthetné lelkének sebeit, kialakult benne egy fájdalmas gyanu, mely észrevétlenül gyült már benne és most egyszerre életre pattant, hogy hátha az az ő Rozáliája voltaképen az ő Borbáljuk és Ro- zália meghalt.

Ah, Istenem! Hát lehetséges-e ez? Fölszisz- szent, de azért keresni kezdte, hogy lehetsé- ges-e.

Nos, mért ne volna lehetséges? János a leg- nemesebb lelkű ember és a legpédásabb test- vér a világon. Hiszen az idegenekhez is jósá- gos, úgy nevezi a vidék: «Patronus és pater lutheranorum.» Puha szíve fonséges dolgokat sugall neki. És Mari méltó társa. A nemes poézis megtestesülése. Több egy asszonynál. Mari egy szent.

No már most mondjuk, hogy Rozália meg- halt, tegyük fel, — okoskodott Pál úr magá- ban, — Jánosék kétségbeestek, hogy velem mi lesz, ez a csapás okvetlenül a tébolyba ker- get. S a mint erről tanakodnának, miképen értesítsenek róla, elgondolván a következmé- nyeket, Marinak vagy Jánosnak egy mentő- gondolata támadt s közölte a másikkal, körül- belül ezeket szölvá: «Tudod-e, fiam, mit gon- doltam, a gyermek meghalt, de Pált kimélni kellene. Ez a kis lélek elköltözött az anyjához, de a Pál lelke, ha most megtudja, úgy költözik

PETŐFI SZÜLEINEK SÍRJA.

el, hogy nem a szeretetei után megy, hanem az örök homályba, a zürzavarba. Hát ne mondjuk meg neki, hogy Rozália meghalt, hanem mondjuk azt, hogy Borbála halt meg. Hisz mit veszünk mi ezzel? A mi Borbálánk azért élve marad, szerethetjük, láthatjuk, gyönyörködhetünk benne, egyéb se történik, csak az, hogy Rozáliának hívják. Sőt egyszer talán meg is mondhatjuk neki, jöhet olyan nap, hogy visszavehetjük a leányunkat s föl se veszi, hiszen abból a bajból még eddig mindenki meggyógyult. De nézzük, mit nyer ő. Mindent. E nélkül elveszett, elkárhozott, ezzel meg van mentve az életnek, a közügynek, a hazának, visszanyerheti egyensúlyát és még boldog is lehet. Aztán nekünk még két leányunk van, az igaz, hogy már férjnél vannak, de hiszen ez is férjhez fog menni, és ne feledkezz meg arról se, hogy a férjhez ment leányaink gyermekei mihelyt megtanulnak járni, itt fognak szaladgálni a kertünkben; de ő neki, Pálnak, nincs senkije.»

Mind ezt így állította össze elméjében Pál úr és immár világos lett előtte, miért vették Jánosék olyan félvállról a gyermek halálát (no, mert nem volt az övék), és az is, miért imád-

SZENDREY JULIA SÍRJA.

PETŐFI ZOLTÁN SÍRJA.

PETŐFI ZOLTÁN EXHUMÁLÁSA.

A PETŐFI-CALÁD SÍRJAINAK ÁTHELYEZÉSE.

ják úgy a megmaradt gyereket (mert az öreg szüle rendszeren nagyobb bolondja a gyerekeknek, mint a fiatal), és világos végre, miért nem hasonlít Karolinához s miért nem nyilatkozik meg a kicsikében a vérgyanazonosság rejtelmes ösztöne vele szemben...

Ez a különös gyanu úgy fejlődött és nőtt benne, mint egy daganat, eleinte csak feszélyezte, később már fájt, aludni nem hagyta. Két vagy három hét múlva megint átment Toporcra s egy detektív szenvedélyes buzgalommal szaglálózott, megkönyözött eseléseket, figyelte a testvérét, sógornéját, a legfurfangosabb módokat eszelte ki, valami bizonyosat megtudni, de a dolog csak egyre homályosabb lett. Voltak percezei, a mikor mindent megtudott magyarázni az érem másik oldaláról. Oh, Istenem, de bolond vagyok, ezek a szegény jó emberek azért becézgetik a gyereket, hogy e szeretettel az én sebemet gyógyítsák, azért nem emlegetik a kis Borbála halálát, hogy a szomorú-themáktól lelketem eltereljék. Hogy nem csináltak nagy teketóriát? Hát mit tudom én azt, mit éreztek. Hogy nem hasonlít a

kicsike Karolinához? Hát ugyan hasonlít-e az embrióban levő kis alma a tavalyi nagy almához? De nem fog-e hasonlítani a nyár végén? Nem, nem, az képtelenség, a mit gondoltam.

Oh, jaj, hasztalan volt menekülni, e lelket mardosó lidérczek csak percekig aludtak a másik oldalukra fordulva, aztán megint föltápaszkodtak és kinozták. Próbálta a mások bajába temetni a magát. Mint főszolgabíró, bejárta a községeit, a mi kis ideje maradt, vadászott néha rogyásig, de nem ért semmit. Közbe az a vágya támadt, hogy valaki előtt megnyissa a lelkét. Hátha az, a kivel közli, szembekacagja, lezáfolja s ettől megkönnyebbül. Nem bízott már a saját ítéletében, noha különben sokat adott rá ő maga is, nemcsak mások. De épen mert eszes megfigyelő volt, tudta, hogy a legokosabb ember lovagolja be magát a legerősebben egy-egy rögeszmébe.

De kivel közölje gyanúját? Marjáknéra gondolt. Marjákné hűséges lélek, ő látta a kis Rozáliát három-négy napig, ő segédkezett a füröstéséknél, míg el nem vitték. Marjáknét Karolina hozta magával és babonás ösztönnel valahogy úgy érezte, mintha egy köteles formának tenne ezzel eleget s egy homályos, meg-

foghatatlan fonalon magával Karolinával beszélgetne erről.

Az esküdt, Rolly István, nem volt otthon egy nap s a főszolgabíró egyedül ebédelt. Megszólította a pohárszéknél foglalatokodó aszszonyt.

— Ugyan mondja csak, Marjákné, kihez hasonlít a kis Róza?

— Hát ki máshoz, mint az anyjához? — felelte egyszerűen. — Vagy talán nem?

— Én legalább semmi hasonlatot nem tudok felfedezni. — folytatta a főszolgabíró egy sóhajjal.

Marjákné vállat vont.

— Semmit, de semmit, — panaszkolta Görgy tovább. — Nem furesa az?

— Furesa? És miért volna furesa? Ha van benne valami furesaság, akkor az bizonyára nem abban az ártatlan kis angyalban van, hanem abban, hogy minden szem másképp lát. Igaz vagy nem igaz?

— Igaz, Marjákné, hiszen nem is említeném, ha nem zavarna az a körülmény, hogy a két kis baba közül az egyik meghalt. S hozzá sok minden egyéb.

A FŐPORSÓKAT VISZIK A RAVATALOKRA.

igazában határtalan szerelme végtelenségét? Mikor ezeket a sorokat írja:

Szeretlek én oly igazán,
Mint engem az édes anyám!

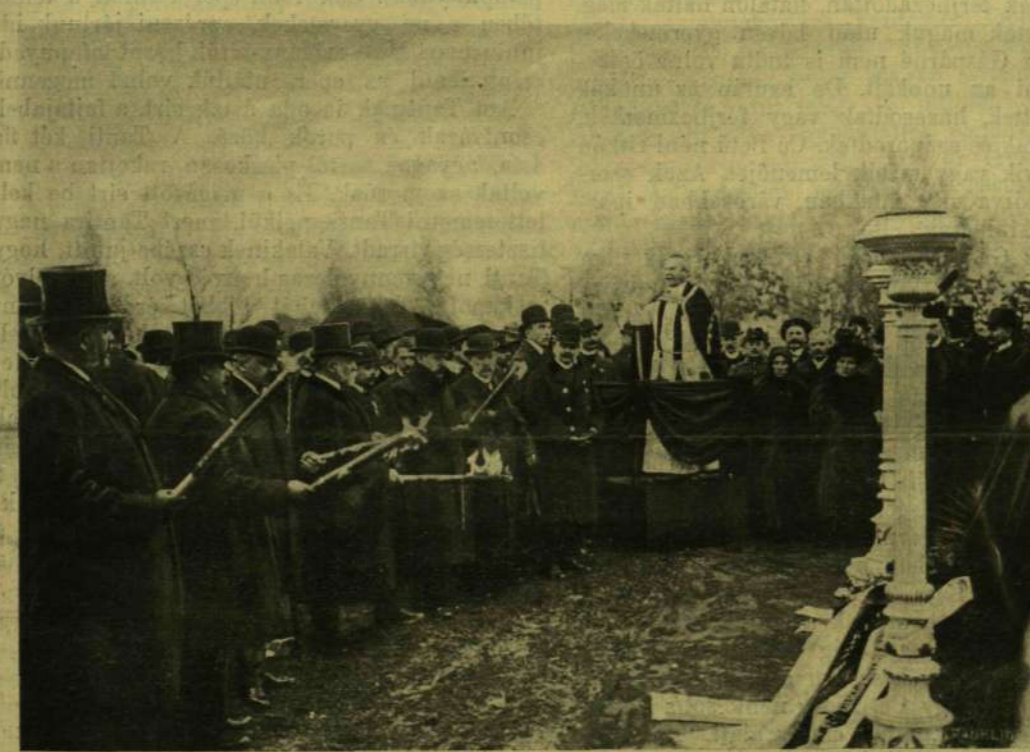
Egymás mellett pihennek a hitves és gyermek. Zaklatott élet után örök pihenőt találtak. A költő fia csendesen nyugszik Julia mellett; egyik sem szenved többé. Megtisztult emléküik abban a fényben tündöklő daczol a mulandósággal, melyet reájuk Petőfi költészete vetett.

Méltó elismerés illeti a Petőfi-társaság vezetését. Az ő önzetlen fáradozásuk tette lehetővé, hogy a Kerepesi-temetőben a kegyelet új oltárt emelt Petőfi kultuszának.

A törvényhozás, kormány, főváros, tudományos és művelődési egyesületek illusztris képviselői a jelen Magyarország tiszteletét hozták el az új sir nagy halottainak.

A nemzet jövője, az ifjúság is elhozta a maga egyszerű virágait az ifjúság örök költőjének tiszteletére. Száz fiatal leány néma csendben egy-egy babérágat dobott a frissen hantolt sirra s nem egyik kebeléből szállt fel a sóhajtásszerű fohász: Legyen gyümölcs a fán, melynek van virága!

Szítáló esőben oszlott szét a közönség. Csak a koszorúk maradtak a még jeltelen síron. A kalmár szellő felkapta a virágok illatát s

PROHÁSZKA OTTOKÁR SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖK BESZÉDE.

— Valami egyéb? Hm.

— Hát tudja, az embernek sok mindenféle bolondság az eszébe jut, ha álmatlanságban szenved, mint én, s ilyen körülmények között közeli az a gondolat, hogy hátha kicserélődött a leányka.

(Folytatása következik.)

A PETŐFI-CALÁD TEMETÉSE.

A Petőfi-társaság kegyelete, a nemzet és főváros áldozatkészsége egy sírba gyűjtötte mindazok megszentelt hamvait, kik a Petőfi kedvesei voltak, nagy szívéhez legközelebb állottak. Az ő családtagjai örökéletét költeményei biztosítják. Az édes szülék, kedves Pistika, a feleségek felesége s a lelke szép kis ága szimbolumokká lettek; a tiszta családi érzés örök szimbolumaivá.

Ezért volt a mult szombati temetés apothosis, Petőfi költészetének újabb apothosisa. Méreteiben hatalmas, egyszerűségében fejedelmi, nyugalomban mélyen megható volt ez a esodálatos gyászünnepe, mely az elmúlás birodalmában életet hirdetett, a léleknek, költészetnek, művészi szépnek örök életét.

Egy sírba került a jó öreg kocsmáros István fiával s az az egyszerű, nemes asszony, ki fején az anyai szeretet tiszta glóriáját viselte. Tudjátok-e, mikor fejezi ki Julia költője leg-

SCHOLTZ GUSZTÁV EVANGELIKUS PÜSPÖK BESZÉDE.

A PETŐFI-CALÁD SÍRJAINAK ÁTHELYEZÉSE. — Balogh Radolf félvételi.

felvitte a magasba, a felhőkön túl, abba a csillagkörbe, hol az ő nagy lelke: a szabadság és szerelem örök himnuszát énekl.

Miklós Elemér.

TÖRTÉNETEK EGY TEMETŐBŐL.

Elbeszélés. — Irta Ady Endre.

I.

Miklós úr költözik.

Miklós úr ott porladt ötven esztendő óta az ő-temetőben. Az ő-temetőt kaszálónak használták már harmincz éven keresztül. Azután kimondatott, hogy mivel a fejfák kikorhadtak, sírkő csak kettő van s a sírok belapultak, szántóföld lesz az ő-temető. Az emberek illedelmesen sóhajtottak a faluban, mert illett ez alkalommal emlékezni az elköltözőzöttekre. De azután a sóhajok után a böles megnyugvás mondásai következtek:

— Hajh, hajh, minden elmúlik, még a sírok is elmúlnak.

— Úgy is van az jól, hogy egészen porrá legyünk, a kik porból vétettünk.

— Bizony az emberek azért születnek, hogy temetők lakjanak jól belőlük.

Kimondatott azonban az is, hogy mindenkinek joga van átköltözteni a halottjait az új-temetőbe. Az új-temető ott volt épen az ő-nak a szomszédságában. Senki se gondolt ilyesmire, sőt az emberek megbotránkoztak e határozaton:

— Nyugodjanak békével, a kik már régen porladnak.

— Nem szabad megbolygatni a régi porokat.

— Csak egy sírhoz van jussa annak, a ki egyszer élt.

Miklós úr pedig, egy hajdani kis nemes, falusi úr ott pihent a többi régi halottal. Rokona se volt a faluban, egy unokája élt csak Budapesten. Ez az unoka meghallotta, hogy folszántják az ő-temetőt a nagyapja falujában. Hazautazott, kiásatta a sírt s átvitette az új-temetőbe. A békés faluban majdnem forradalom tört ki a költözés miatt. Miklós úrnak az új temetésére csendőrköt kellett kérni.

És Miklós úrnak borzongó porokkal kell pihennie az új-temetőben. Vátszott suhancok tavaszkor, a mikor a temetőben játszani szokásuk a falusi fiataloknak, gúnyosan kiabálnak Miklós úr sírja felé:

— Az a vén bolond idebűjt a fiatalok közé.

II.

Cé Betű néni.

Látom Juhász Gáspárnét abból az időből, a mikor már nem tudott dolgozni és bittal járt. Mi, gyermekek, féltünk tőle, talán a Haláltól retgettünk, ha az utczán találkozunk vele. Cé Betű néninek csufoltuk a görbesége miatt s ő csakugyan olyan volt, mint egy C. Meghajlítottá testét az idő s fejevel, leszögött fejevel mintha a sírját kereste volna. Szegény asszony volt, sokat dolgozott. Így történhetett, hogy elfelejtett meghalni s nagyon megdöb-

Síremlék a milánói Cimiterio Monumentalében.

bent, a mikor megállott kezében a dolog s észrevette, hogy él.

Cé Betű néninek csak leányai voltak s az ura után csakhamar meghaltak a leányok is. Három vagy négy leánya volt Cé Betű néni-nek s ezek férjhezadtak, fiatalon haltak meg. De hagyta maguk után bőven gyermekeket s Juhász Gáspárné nem is tudta volna össze-számlálni az unokáit. De azután az unokák is föl nőttek, házasodtak vagy férjhezmentek, sokasodtak és szaporodtak. Cé Betű néni ritkán látta egyik vagy másik lemenőjét. Azok szereszték szörvén más faluban, városokban iparkodtak, kinlódtak, éltek.

Juhász Gáspárné pedig egyszerre csak nem tudta magát eltartani s rászakadt az unokáira s dédunokáira. Nyolcezven esztendő elmúlt már s már a botot is eljettette a tizedik lépésnél. Ekkor egy szánakozó, jó ember a falunkból kocsihoz ültette s elvitte az egyik unokájához Cé Betű néni. Az unokák és a déd-unokák haragosan döböntek meg s adták egymásnak kézzel-kézre Juhász Gáspárnét. Már a neve is idegen volt nekik, volt közöttük mindenféle név, de ez a Juhász név elmult volt a Cé Betű néni leányival. A Kovács, Szabó, Baja, Sándor, Bene és a többi nevek idegenül bántak a Juhász névre. Juhász Gáspárnét egy évig utaztatták egymás között, mérgesen, keserűen a rokonok.

Mondják, hogy Cé Betű néni soha olyan vidám nem volt, mint ez év alatt. Nagyszerűen kihullatott lelkéből, fejből minden emlékezést, tudatot az utaztatás. Tetszett neki, hogy mindig új arcokat lát, mert látni és beszélni még tudott. Mi, falusi gyermekek, pedig kíváncsian kérdeztük, hol van Cé Betű néni? Egyszer Cé Betű néni valamelyik dédunokájához vitetében elaludt boldogan a kocsi s elfelejtett fölébredni. Mivel a kocsi nem messze járt a mi falunktól, idehozták,

de már koporsóban. Cé Betű néni. Az unokák és dédunokák közül senki se volt a temetésen s Cé Betű néni az ura sírja mellé ásták el. Ott voltunk, az egész falu, a temetésen s mi, iskolás fiúk, halottú zsolttart énekelünk a kántorral. Rejtélyes és egy kicsit tréfás volt nekünk a dolog, mert a koporsó egyenes volt. A temetés után a Bika-réten játék helyett sutogva, alkonyatig beszélgettünk a csodáról, hogy hogyan egyenesedhetett ki Cé Betű néni?

III.

Tanti, az újmagyar.

Akkor is álmélkodtunk, a mikor a faluvég-ről az a hír jött, hogy Tanti meghalt. Tanti nem volt Tanti, ő Anti volt, Antal, ha úgy tetszik és cigány. Emlékszem, a mikor a pap, a ki keresztapám volt, beirta a nagy könyvbé «Kovács Antal, újmagyar, hatvanöt éves» stb. stb. Az újmagyar cím kegyes megváltás volt arra mifelénk az anyakönyvekben a cigány szó alól. Tanti Kovács Antal lett, újmagyar s az egész falu gyászolta, hogy meghalt.

Templomba nem járt soha Tanti, nem is illett volna templomba járnia. De a hagyomány az volt, hogy a mi cigányaink református vallásúak. Az újszülött purdékna református pap adta a keresztvizet. S a temetőben, az árkos szögletben, távol a többi sírtól, fektették a halottak faluvégre. Idetemették az elszakadt vonóú cigányokat, a kihűlt vályogvetőket s pereputtyukat. Sok földi-eper termelt a temetőben s mi gyermekek, eprészni jártunk ide júniusban. De a cigány-sírok körül lefontyadt érintetlenül az eper, utáltak volna megenni.

Am Tantinak is oda ástak sírt, a fajtájabeli csontvázak és porok közé. A Tanti két fia ásta, agyagos sártól piszkosan, rakottan s nem voltak szomorúak. És a megásott sírt be kellett temetni Tanti nélkül, mert Tanti nagy tisztesség virradt. Valakinek eszébe jutott, hogy Tanti negyvenéves honvéd volt, a ki golyót is kapott. Tanti tehát többet érdemel, mint más közönséges cigány. Tanti közelebb kell hozni az egészen emberi halottakhoz. A temető cigány-szöglete harmincz lépésre volt az igazi temetőtől. Tantinak a közepén ástak új sírt s ott is fekszik külön, egyedül immár huszonnégy év óta.

Mi, gyermekek, majdnem sírtunk dühünkben s a mai gyermekek is megurdossák a szegény Tanti sírját. Épen e sír helyén-táján termelt s terem a legszebb földi-eper.

OLASZ TEMETŐK.

Itáliai emlékek.

Ilyenkor Mindszentek felé, a mikor a természet is már leteszi ködös fátyolát a sírokra, — a kegyelet és az emlékezés most, utolszor még ez esztendőben, a halottak felé fordul. Megkezdődnek a vándorlások a halottak városai felé. A sírokra koszorúk kerülnek és a kegyeletes emlékezőktől benépesülnek a temető útjai... Mindenkinek van halottja és mindenkinek van emléke.

De a mi temetőink csodálatosan ridegek. Összeszűfolt sírok a város végén, egyszerű hideg gránitobeliszkek, szablonos csonka oszlopok, apró csevevész élő virágok és még hidegebb — csinált virágok. Itt, a mi temetőinkben teljes erejében érzi a lélek a Halál borzalmasságát.

A ki bejárta Itáliát és az olasz temetőket, az egészen más, megnyugtató érzéseket hoz haza lelkében. Ezekben az olasz campókban nem a halál gondolata toladodik eléjük. Itt nem a félelmetes csontvázeber kaszasuhogását hallja a lélek és itt nem az elkorhadás réme viczorog fel a föld seibeiből, a sírhantokból. Itt a halálnak is derűsebb az arca.

A milyen színes, festői és derűs az olaszok élete, olyan a temetőjük is. Ide nemcsak eltemetni hozzák a halottait és ezek a temetők nem a halottak sívár — utolsó bérházai. Itt a sírkert igazán — kert! Pálmafák, magnolia-óriások, terebélyes koronájú pineák, örökké üdezőld ciprusok teszik barátságosabbá az olasz temetők arcát. Aztán a tömredék virág, kezdve a mályvától, erikától a krizantemumig; és semmi tulzúsított a sírokban. Tágas, széles meszgyék és ösvények. Mind babérral, ciprusokkal szegve. Köztük a síremlékek. Szegényebb temetőkben egyszerű fejfák, de aztán Róma, Nápoly, Genova, Milánóban díszes művészi szobrok és fényűző családi kripták is.

Az olasz temetők fekvése megragadóan festői. Már ezzel is hatni akarnak az élők lelki nyugalmára és gondolataikat elvonni igyekeznek a halál borzalmasságától és inkább a természet szépségei felé terelik. A velencei temető például a festői *Isola San Michele*-en fekszik. Venezia és Murano között. Partjait a tenger mossa és csokolgatja...

A *Nápolyi Camposanto* a tükzeblü Vezuvra és a bársonyos fényű tyrrhenéi tengerre néz. Alatta a Posilipo és szemben vele Sorrento meg Capri örökzöld lankái intgetnek át hozzá, Nápoly leggyönyörűbb kilátó helyére... Mert Nápolyra a legszebb kilátás épen a — temetőből nyílik. Itt is van a világhírű «Bella Vista» itt a halottak városában.

A *Római Campo Verano* nagy meghitt esendjében a Campagnára támaszkodik. A csendes, a szóvalan lapályra... Előtte az aquadotto évezredes íves romjai és messze, messze, a kékelő távolban az albán hegyek szelid lankái... Aztán az öreg protestáns temető, az évszázados ódon barna várfalaknak és Caius Cessius óriási piramisának tövében... Mindegyik terebélyes pineákkal, böcklini sudár ciprusokkal szegélyezve... A genovai temető a lankás hegyekről a tengerre néz, az eleven élettől nyüzsgő kikötőre, a melynek hangjai azonban nem érnek ide, a csöndes pihenés városába. És végül a milánói campo, a mely már valósággal — szoborkiállítás.

Valamennyi olasz temető közül ez a négy

utóbbi a legszebb. Ha fekvésben egyik-másik apró talián városka temetője szebb is talán, de ezekben — megbecsülhetetlen műkincsek vannak felhalmozva. Szobrok, emlékművek, a melyek mind a legelső olasz mesterek vésőit dicsérik... És ilyenkor, Mindszentek felé valóságos szoborleplezések vannak ezekben a talián temetőben. Minden esztendő jó egy-néhány ilyen szobrot, síremléket, domborművet jelent az olasz campókban, a melyek mind valóságos műrekek és alkotók a legkiválóbb művészek közül valók.

Hanem azért nem ezekben a halál eszméjét szolgáló szobrokban és domborművekben rejlik az olasz temetők lelket megejtő hangulata. Egy magányos, koronás fejú pinea, tömöttlevelű karsus ciprusfa böcklini színeivel talán még jobban megragadja az ember lelkét, mint sok száz szobor... És azért nem is tolakszik ott eléjük a halálnak, e félelmetes csontvázebernek eszméje, mert a természetnek hatalmas őrtálló katonái, a gyönyörű pineák és ciprusok gondolatainkat elterelik a halál borzalmasságától a természet örök szépségei felé... Balla Ignác.

SZÍNHÁZI BEMUTATÓK.

A nemzeti színháznak ide első bemutatója — *Brieux* «Simone» című háromfelvonásos drámája — voltaképen minden felvonásban egy-egy új kérdést vet fel. Az első felvonásban azzal az elmekörtáni kérdéssel foglalkozik, hogy egy férj, a ki nejét hűtlenségen érte s megölte, azután pedig magán ejtett sebet, felgyógyulva mint felejt el mindent s mint lehet az ily ritka agybántalmú egyént fokrolfokra emlékező tehetősége visszanyerésére vezetni. A gyógyítás sikerül, az orvosi tudomány diadalt arat s a színmű tulajdonkép véget ért. De kiderül, hogy az emlékező tehetőség elvesztésének és visszanyerésének kérdése csak előzménye volt egy szerelmi drámának, a mely a második felvonásban indul meg tizenöt évvel az első felvonás után. Annyi idő alatt hajadonna serdült a gyilkos apa leánya, beleszeret egy tisztességes ifjúba, a ki nőül is venné. Amde szerelmük közé akadályul lép fel a múlt. A tisztességes ifjú apja ugyanis hisz az örökös törvényében s nem akarja megengedni, hogy fia egy olyan leányt vegyen nőül, a ki házasságtörő anyától és gyilkos apától született. Alig merült fel ez akadály, a második dráma kérdése, nyomban új kérdéssel következik a harmadik felvonás. A szerelmek közti akadály ügye háttérbe szorul, nem is intőzódik el többé s az a probléma vetődik fel, vajjon megbocsáthat-e egy leány olyan apának, a ki nejét — a leány anyját — meggyilkolta. A leány ugyanis imádatlan csüngött anyja emléken,

A római Campo Santo Pincettől.

nem is tudott semmit a hajdani bűnről, de mihelyt megtudja, irtózáttal fordul el apjától. A kérdés már most, gyűlöle-e apját vagy sem? Erre a harmadik kérdésre már némi választ ad a szerző, midőn végül apát és gyermekeit egy megható jelenetben kibékít egymással. S mivelhogy ez a műnek vége és csattanója, azt kell hinnünk, hogy ez volt a szerző főkérdése s hogy az emlékező tehetőség, valamint a házassági akadály problémái csak ennek előzményei voltak. De tán belenyugodnánk a szerkezet sajátosság tagoltságába, valamint a szerző gondolkodásának csodás szökevényeibe, ha legalább főkérdését elfogadhatóan dolgozta volna ki. Amde semmi indokolást sem adja annak, hogy a leány mért békül ki atyjával. Ha a leány igazán imádja holt anyját — mint a szerző feltűnteti — úgy nagyapja egy szavára nem halhat ki a szeretet szívéből. Ha meg apját a hajdani gyilkos tettért meggyűlöli, egy nagyapai szóra bizonyára nem rohan karjaiba. A szerző még csak kísérletet sem tesz, hogy az apa és leány közti összeütközést drámává fejlessze s a tulajdonképeni összeütközés, vagyis a dráma elől kitér. A mű külső hatását mindezen kívül lényegesen alászállítja a jelenetelés ama fogyatkozása, hogy a tulajdonképeni szereplők helyett mind a három felvonáson végig az eseményekről beszélő, vagy vitatkozó apák és apósok foglalják el a színpadot, — így a gyilkos férj apja, a meggyilkolt hitves apja, majd a szerelmes ifjú atyja. S mivel ezek mindig komolyak, búsak és ünnepélyesek, az egész művön végig vigasztalan hangulat lebeg. Rendezés és szereposztás megfelelt a mű szellemének. A legnagyobb sikert a hősnő alakította, Márkus Emilia, aratta.

A mai budapesti életből vette tárgyát *Garvay Andor*, a «Pénz» című három felvonásos drámai újdonság írója, a ki első színpadi kísérletét a Vigszínház színpadán mutatta be. A szerző kétségtelenül ismeri a főváros gazdasági viszonyait, a tőzsde ügyeit s határozott érteke van az időszerű kérdések iránt. Voltaképen nem is színművet akar írni, hanem jeleneteket egy budapesti tőzser izgalmas életéből, korpépet, a mely bizonyos üzerek vakmerő játékát, pénzért való hajszáját, az örvény szélén való lebegését, a tőzsérek házasságtörés sívárságát, az asszonyok pazarlását és lelketlenségét, a tőzsérek ügyeleinek kifosztatását festi meg. Szóval a szerző azokat az eseményeket akarta színpadon megeleveníteni, a melyek a «Szédelő bankár», «Újabb bankbukás» s a hasonló című törvényszéki hírek előzményei szoktak lenni. Hőse — egy vakmerően játszó bankár — a mű végén ugyan megmenekül a bukástól, szerencsésen ismét pénzhez jut és folytatja játékát, de az egész mű mégis csak a bukás, börtön vagy öngyilkosság szélén álló pénz-kalandorok válságait kívánja rajzolni. E célnak megfelelően a mű

Sírboltok a milánói Cimiterio Monumentalében.

Folyosó a genovai Cimiterio Monumentale di Staglienóban.

A római temető halottak napján.

DOMINIC COLNAGHI ARCZÉPE.

F. C. PONTET ARCZÉPE.

három felvonásán keresztül nem is történik más drámai esemény, csak az, hogy a tőzsdéi árfolyamok egyre emelkednek, holott a hős folyvást esésre játszik. A színház közönsége szinte a tőzsde épületében képzeletben végig éli azokat az izgalmakat, amelyeket az árfolyamokra váró játékos el át. Nem annyira drámai, mint inkább játékszenvedélybeli izgalmak ezek. A színpadon be és kisietnek a bankhivatalnokok, tőzsdei megbízottak, ügyvédok, ügyfelek, mind üzletről beszélnek, a tőzsdéről vagy a tőzsdére rohannak, közbe szól a távbeszélő csengője, újabb hírek érkeznek válságokról, csapások csapásos kútán süjtják a hóst, a ki azonban nem tágtit vakmerően tovább játszik, az árfolyam esé-

sére számítva. Ez a tőzsdén járatos nézőt is kifárasztja, az üzlet titkaiban avatatlan színházi néző meg gyakran nem is érti a manípulációk mibenlétét. A hős iránt sem támadhat mélyebb érdeklődés. Bizonyos, hogy konok hazárdjátékos, de a szivósság és makacosság sem tesz drámai hőssé oly alakot, a ki nevével szemben gyámoltalan, alárendeltjeivel szemben kicsinyes s ügyfeleivel szemben szelámos. Midőn még alkalmazottjainak óvadékát is elsikkasztja, egészen törvényszéki alakká zsugorodik. Az utolsó pillanatban történő véletlen megmenekülése — i. i. még egy balekot fog, a ki pénzt ad neki — nem emelheti már drámai jelentőségét, hisz a szerencsés fordulatot nem a saját kiválóságának, hanem a ba-

lek gyámoltalanságának köszönheti. Csak egyetlen drámailag érdekes alak szerepel a műben, az a szegény bankhivatalnok, a ki az utolsó percig becsületesen védi a rábizott javakat, — de ez is csak futólagos epizód-alakként szerepel. De bár sivár a mű, sivár, mint a világ, a melyet fest, el kell ismernünk, hogy sok életismeretről, a való meglátásáról tesz bizonysgot, s az utolsó felvonásban még azt is igazolja, hogy a szerzőnek erős érzéke van izgalmas színpadi fordulatok iránt. Szerép, a melyben színész érvényesülhet, csak Hegedűsnek, a bankár megszemélyesítőjének jutott. Fenyvesi és Tapolczai epizód-alakokban keltettek erősebb hatást. *Palágyi Lajos.*

KRISTUS-PEJ.

NŐI TANULMÁNYEJ.

BROCKY KÁROLY FESTMÉNYEIBŐL.

A HÉTRŐL.

A sajtó. Megint előfordult a minapában egy eset, hogy a bíróság a büntelenségét igazolta olyan embereknek, a kiket a sajtó elítélt még mielőtt az igazságszolgáltatás az ellenük emelt vádat megvizsgálhatta volna. Minden ilyen — sajnos, nem is ritkán előforduló — esetben az a nagyon érthető következtetés, hogy az az erkölcsi fölháborodás, a mely addig a megvádolt embereket csapkodta, irányt változtat és fokozott erővel az újságok ellen fordul, lelkiismeretlenséget és lelketlenséget hányva a szemökre. Megérdemli-e a sajtó ezt a vádat vagy sem, erre a kérdésre egy válaszzal csak úgy lehetne megfelelni, ha igent is, nemet is mondunk, mert a sajtó nem egy egyéniség, hanem egy intézmény meghatározása, a melynek a területén a különböző erkölcsi fölfogások egész serege szolgálja vagy véli szolgálni a nyilván-

könyvekből hiányoznak. Ez a minősége ropant dús erőforrás és ha zavaros is néha az ítal, a mely belőle fakad, ezért közösen illeti a felelősség azt, a ki fölshozgálja és azt, a kinek — így izlik legjobban. *Firenzében* a múlt héten történt, hogy a Harden-Eulenburg-féle csáf pör egy sötét szereplőjének, *Lynar* grófnak egy hasonló ügyét ott tárgyalta a bíróság. A firenzei lapok tudósítás helyett a következő kommünikét közölték: A Lynar-pör tartalma olyan botrányos, hogy *közönségünk iránt való tiszteletből* nem közlünk róla tudósítást. Bizonyára van rá okunk, hogy respektussal nézzünk a firenzei lapokra, de a firenzei — közönségre is, a mely a maga izlésének ilyen módon való tiszteletére szoktatta a sajtóját. *Az egy szakaszos kódex.* Az egy szakaszos kódex: ez a társadalom büntető-törvénykönyve.

abban az irányban, a mely egyszer már bukásba vitte. Megy lefelé, míg belébotlik ama másik kódexbe is, a melynek több a paragrafusa. Ha erősebb, nem folytatja az életét, hanem újra kezd. Rengeteg földadat, óriási energia kell hozzá, de már akadtak emberek, a kik meg tudták csinálni. A ki azonban se olyan gyöngye, se ilyen erős lenni nem tud, annak nincs maradása a földön. A maga társadalmának erkölcsé ellen vétvén, a maga életéről mondott le az, a ki se e társadalom nélkül el lenni nem tud, se arra nem erős, hogy ezt magának újra meghódítsa. Így vette magát a sirba a szegény kegyelmes úr, a ki nagyon is kevésnek érezte már a hátralevő idejét, hogy új életet kezdhesse vele; de viszont nagyon soknak, hogy másként kellessen leélnie, mint a hogyan odáig élt.

KOTÁSZ K.

HALOTTAK NAPJÁN A PALUSI TEMETŐBEN. — Kotász Károly rajza.

nosságot. Ha csakugyan teljes terjedelemben megállanának mindazok a vádak, a melyek hasonló esetben a sajtóra zúdulnak, akkor bűnös lenne az egész intézményes társadalom, a mely nem tud elég erkölcsi erőt kifejteni bizonyos bűnök elsorvasztására. De kétségtelen, hogy ezek a vádak épen úgy nem mentesek a tévedéstől, mint azok, a melyek alapítalan vagy téves voltának kiderülése őket fölidézi. Bizonyos, hogy mint minden más emberi intézmény, a sajtó is ki van téve nemcsak tévedéseknek, hanem, enyhe szóval élve, gyöngeségeknek is és mert ellenőrzésének a területe óriási, a megtévedésnek az alkama is temérdek. De a ki fölteszi azt, hogy a sajtó nemcsak téves, hanem egyenesen hamis vádnak is lehet nemcsak félrevezetett, hanem tudatos eszköze is, viszont arról se szabad megfeledkeznie, hogy a sajtó, mint a közvélemény megszólalása, kódexe is mindazoknak a paragrafusoknak, a melyek a büntető törvény-

A világ minden más büntető-kódexe rengeteg paragrafusból áll és a hány paragrafus, annyi distinkció, mérlegelés, elhatározás, fokozat a megtorlásban a tizkoronás pénzbírságtól a holtig tartó börtönig és az akasztófaig. A társadalom büntető-törvénykönyve csak egy megtorlást ismer: a halált. És míg minden más kódex a kegyelmezés jogát is föntartja az itélkező hatalomnak: a társadalomnak nincsen szerve egy ilyen jog autentikus gyakorlására. A társadalom csak az elítélésben szolidáris: egyetemesen megbocsátani nem tud. Ezer ember megadhatja a vezeklőnek a földadást, de az ezeregyedik azért érvényben tarthatja az ítéletet és ez az egy ott tartja a *polgári halál* bélyegét a szerencsétlen megtántorodott ember homlokán. Kegyelmet — csak ő maga adhat magának. De ehhez vagy gyengébbnek vagy erősebbnek kell lennie annál a hatalomnál, a mely egy pillanat alatt törvényt tett fölötte. Ha gyöngébb: folytatja az életét és pedig

A jó magyarság. Vagy két esztendeje már annak, hogy ezen a helyen — a cenzurát kivántuk. Nem a szindarabok, regények vagy az újságok, hanem a vászonra, fára vagy kőre írt meg vésett írásművek: a fölíráások cenzuráját a jó magyarság, sőt — az ortográfia érdekében. Azt proponáltuk: csináljanak egy hivatalt, a mely minden ilyen czimfestői vagy kőfaragói alkotás szövegét előbb megvizsgálja, mielőtt kiakasztanák. A ki egyszer végigsétál akármelyik budapesti utcán, az nem tagadhhatja annak a kívánságnak a jogosságát és igen-igen megokolt voltát. Ha a budapesti cizégtáblák meg fölíráások szövegét lemásolva egy füzetbe összegyűjtjenék, ez lenne a helyes-irásai hibák és a magyartalanságok leggadagabb gyűjteménye. Nem vádoljuk meg érte a város közönségét erősebben, mint a mennyire rászolgált. Nem szabad elfelejteni, hogy Budapest ma már magyar város ugyan, de megmagyarosodott város, a mi azt jelenti, hogy

FARKAS LÁSZLÓ.

ezelőtt — a nyelvében — nem volt magyar. És ez az elmúlt idő még sokkal közelebb van a jelenhez, semhogy a legnagyobb elnézést teljes joggal ne követelhetné azért, mert a magyarosodás folyamata kevésbé alapos, mint a milyen általános. Az eredmény így is dicséretes és mikor még az irodalomban, tehát a nyelv művészeinek és mestereinek munkaterületén is állandó küzdelmet kell folytatni a pesti nyelv magyartalanságának a kiszorításáért, bizonyára nem lehet az ilyen vétségekért túlságos szigorúsággal elítélni azokat, a kiktől a hivatásuk természete szerint egyáltalában nem várhatjuk el, hogy a magyar nyelvnek művészei vagy mesterei lehessenek. Ők eleget tesznek minden velük szemben támasztható kívánságnak, ha készséget mutatnak rá, hogy a szándékosság nélkül, tehát akarattal ellenére történt hibát eltüntessék, kijavítsák. Így állván a dolog, a budapesti tözsdét bizonyára több okkal illeti dicséret azért, mert egy hibás magyarsággal megszövegezett fölírást a házról huszonnégy óra alatt eltávolított, mint a mennyi okkal a vád érte, mert azt a fölírást kifüggesztette. Szeretnők, ha hasonló készséget láthatnánk mindenütt, a hol most a magyar nyelv szelleme és törvényei ellen elkövetett hibák, vétségek és inzultusok sértik a szemünket. Hiszen nem mindenkinek büne vagy szándékos mulasztása az, hogy nem tud vagy nem jól tud magyarul, de minek erről bizonyítványt függeszteni ki a házak homlokára?

Gondatlanság. A mi néhány hónap előtt a Szépvétség-utczában történt, néhány hét előtt a Kossuth Lajos-utczában, most újból megismétlődött a Mária-utczában. Robbanás történt és egy csomó ember elveszítette életét. A vizsgálat megindul és kideríti, hogy a szerencsétlenségnek gondatlanság volt az oka. Még pedig olyan fokú gondatlanság, hogy az újságíróval összecsapja a kezét és semmiképpen se hajlandó megérteni; hogy lehetnek annyire vigyázatlanok olyan emberek, a kik állandóan a legveszedelmesebb környezetben, robbanó szerek és gázok között forgolódnak? Ezek csak hozzáférhetők ahhoz, hogy óvatossá legyenek? A csodálkozás jogosultnak látszik, pedig épenséggel nem az. Az embereket nem a veszedelem tudja óvatossá tenni, hanem — a szokatlanság és soha se érezzük

különösen veszedelmesnek azt, a mit már megszoktunk. Van-e az életnek olyan területe, a mely mentes lenne minden veszedelemtől? Nem fogja-e el a legtöbb embert a szorongás, mikor életében először ül vasútra vagy — gőzhajóra? És ezt a szorongást nem lehet nevétségesnek bélyegezni, mert a vonat csakugyan kiugorhatik vagy összeütközhetik és a hajó csakugyan elsüllyedhet. De észébe jut-e ez a félelem a vasúti kalauznak vagy a matróznak, holott ők azok, a kik az ilyen szerencsétlenségeknek a legtöbb példájáról tudnak, sőt esetleg már tanui és menekülteji is voltak. De azért nyugodt lélekkel állanak a helyükön és mi nem érezhetjük magunkat nagyobb, teljesebb biztonságban az íróasztalunk mellett, mint a matróz a nyílt tenger hátán az árboczkosárban. Ismeretes az öreg hajóskapitány mondanása:

— Én nem merek a szárazföldön tartózkodni, mert a szárazföldön minden ember meghal, ellenben a tengeren legfeljebb csak minden századik-harminczadik.

Az a munkás, a ki örökké robbanó folyadékkal telt edényeket czipel a hátán, egészen úgy érzi az idők telésével, mintha csak vizet hordana. A veszedelem gondolatát hamarosan kimossa belőle a megszokottság és legfeljebb csak — másoknak juttatja észébe egy-egy katasztrófa, a mely őt, szegényt, darabokra szakgatta vagy szénné egezte!

FARKAS LÁSZLÓ.

(Bucszás stb.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Hol a halál rángat ki mellőlünk egyet-egyet a barátaink közül, a ki aztán itt hágy bennünket a napfényen, hol a király emeli ki magasra egyiket-másikat, a ki aztán itt hágy bennünket a szürkeségben s hova-tovább így vagy úgy, de fogynak. Mert azokat, a kik a föld alá kerülnek, mi nem látjuk többet, míg azok, a kik a magasba jutnak, minket nem látnak meg többet. Itt van ni, ki hitte volna, hogy Farkas László is udvari tanácsos lesz? Voltaképpen Laczi kellett volna írnom, de ki merne egy igazi méltóságos urat lelacizni? Ő méltósága talán meg is arendálna. Ámbátor ő méltósága sohase volt nagyképű s azért szinte furcsa, hogy beleöltözött ebbe a nagy titulusba. Hogyan történhetett ez? Ő öregedett-e meg, vagy az udvar lett okosabb? Egyik épen olyan lehetetlen, mint a másik.

Mert úgy kell venni a dolgot azoknak, a kik Farkas Lászlót nem ismerik közelebbről, hogy már körülbelül harmincz év óta egyike az ország legjelesebb seborvosainak, a kit a külföldi szakkörök is méltányolnak, de a mellett vidám, jó pajtás, igénytelen, egyszerű, kinek hírsága nem az érdemeiből és sikereiből táplálkozik, hanem holmi kedélyes polgári lap-páliából, hogy ő tudta meg legelőször, illo tempore a Badeni bukását, valamint hogy rég-óta érezte Latkóczyn a rothadt szagot és már hónapok előtt mondta, hogy nem «kóser ember». Ilyenfélére sokat tart s tényleg van valami végzettszerű az élet folyamataiban, a mi bizonyos *közelségbe* hozza az aktualitásokhoz.

Nem tudom, de mernék rá fogadni, hogy a garderoberjában lesz egy pár borjúbőr cipő, a mit a köpenicki kapitány, Voigt mester varrt néhány hónappal az eset előtt.

Hogy is lesz az most ezzel az udvari tanácsossággal? Nem bírom elképzelni. Hiszen ahhoz ő neki még tanulni kell. Hiszen nem tud ő méltósággal lépni az utcán, még kevésbé ért a szuverén gesztusokhoz és az orrból származó előkelő hanghordozáshoz. Eddig legalább sohase vonta redőkebe homlokát, hogy okosabbnak látszassék s nem feszítette ki a háterginczét, hogy tekintélyesebbet mutasson; egy ope-rettet dudorászva írta meg a receptet betegnek s pajzán ötletekkel narkotizálta a pácienset, mialatt a lábát elvágta, vagy más operációt végzett rajta oly precizitással, mint híres nagybátyja, Balassa János, kinek a *kezét* örökölte.

A nagyobb orvosok arczába rendszerint be-marja magát a foglalkozásuk savanyúsága, mint a színészekébe a festék, vagy a hogy a nagy szónokok egész valóján elterpeszkedik az a kihívó ünneplésség: «No, ugy-e szépet mondtam?» Farkas László, ha elhagyja rendelő szobáját vagy a Rökus-kórházat, melynek főorvosa, egyszeribe megszűnik valami egyéb lenni, mint egy jól öltözött, nagy szakállú, apró termetű és szabályosan gömbölyű gentleman, a ki vagy a turfa siet, egy nagy látesóval fölfegyverkezve, vagy egy nőnevelő-intézeti vizsgára, kis leányok szavallatát meghallgatni. Úgy lehet, értekezletre megy, hol arról lesz tanácskozás, miképen fogadjanak egy Budapestre érkező tudóst. Fialatos fürgeséggel és nagy lármával találkozik ismerőseivel az utcákon. Különbön mindenütt jelen van, a hol valami történik. Ott van az irodalmi felolvasásokon, bekukkan a hangverseny-termekbe, látható a «moziban», ha újat adnak, még csoportosulás se lehet olyan, hogy Farkas ott ne legyen a tömegben. Ha nevezetes esküvő van, Farkas ott ül a templomi padok valamelyikében, ünnepség, estély, lakoma nem képzeltető nála nélkül, ha viharos ülés van a Házban, Farkas bizonyosan ott volt a folyosón (hajdanta neki veszték össze a honatyák, — ő lévén minden affair-nél a párbajorvos), ha lég-hajót eresztenek fel, ha szobrot lepleznek, ha valahol Budán vagy Pesten új jó vendéglőt nyitnak, Farkas az első felfedezőik egyike. A közélet minden vonalán megmutatkozik, mint Bosco, a ki egyszerre jelent meg Bécsnek valamennyi kapujában. Ott ül a presbiteri üléseken, mint egyháznak vastagnyakú auktora. Este a kaszinóba érkező miniszterekkel és államférfiakkal disputál a napi kérdésekről. A ki magyar ember valaha a világ valamelyik részében utazott, annak az úti emlékei közt mindnek ott van a Farkas Laczival való találkozás, Madridban vagy a Missiszipinél, Egyiptomban a gúlák alatt, Nisni-Novgorodban a vásáron, Glasgowban, Illionois államban, vagy Afrikában valami kis faluban, a hol a vadak között ülve, egykedvűen horgászik a patakban.

Ezek az utazásai rendszeren összefüggnek az orvosi kongresszusokkal. A roppant gyorsasággal előre haladó sebészetben a fölfedezéseket nemcsak hogy így sajátítja el, de maga is vizsgálatokat s kivált a műtő eszközök javítására leleményességével az első között foglal helyet; több nevével elnevezett szerszám szerepel az európai kórházaknál. Különösen a tábori sebészetben elsőrangú tekintély a külföldön. A boszniai okkupációban és a szerb-bolgár háborúban maga is részt vett mint orvos (mert

hát miben nem vett volna ő részt?) s ott sajátította el az alapot, melyre rendszerét fölépítette. Két év előtt egy ide vágó tanulmánya (mely a «Budapesti Szemlé»-ben is megjelent) nagy feltűnést keltett az egész világ szakkörében. Hiba, hogy — a miről Wlassics idejében volt is szó — nem állítottak egyetemünkön külön katedrát a tábori sebészetnek addig, míg egy ilyen erő állott rendelkezésünkre, mint Farkas, a ki merész kezdeményező szellemével megadta volna neki a karakterét. Mert lehet kathedra, melyet mint egy gályát, a tudomány vontat maga után, de lehet olyan kathedra is, mely mint egy tüzes csikó van a tudomány mellé befogva s együtt száguldnak az új, ismeretlen régiók felé.

Most pedig át kellene térni a Farkas László életrajzára — de ez szinte lehetetlen feladat. Mi az ő egész élettörténete? Egyszer jobb étvágya van, másszor rosszabb. Egyszer több beteggel kell vesződnie, máskor kevesebbel. Ez az egész. Egyéb változás nála hosszú évtizedek óta nem történt. Ő maga sohase beteg. Sebet pedig még Ámor se mert rajta ejteni, — mit kötekedjék ilyen nagy sebészszel? Tehát aggregény maradt. Született pedig az alsótakcsi Farkasokból 1847-ben (ámbré ő tagadja a dátumot) Kis-Szálláson, Bácsmegeyében (ámbré ő pestmegeyeinek tartja magát).

Következnek már most, hogy hol és mikor tanult? Felelet: Mindig és mindenütt. Született doktor ő, a ki már gyermekkorában ebből a szempontból figyeli a legparányibb dolgokat, a ki ma is dühbe jő, ha a vendéglőben rendelt foglyot nem *egészen* találják fel, hogy ő szúr-hassa bele a kését legelőször — annyira szeretedéye a boncolás. Pesten és Bécsben szerente különböző orvosi diplomáit, de ezek az egyetemi tanulmányok csak az eleje az ő ismereteinek. A Kálvin-téren áll a Hazai Takarékpénztár épülete. Éjjel után, mikor a palota összes szemei becsukódnak, két ablak még mindég világít. E két ablak közt van a Farkas Laczi asztala. S minden ember lehet ilyenkor itt vagy ott, de Farkas éj-éj után bizonyosan ennél az asztalnál ül, olvassa az újabb orvosi szemléket vagy kísérletez, — szóval tanul. Rámutas-sak-e műveire, a hogy a chablon életrajzoknál szokás? Bolondos kívánság. Férfiakat és asszonyokat meztelenre kellene vetkőztetni, mert azoknak a bőrre vannak az ő művei rátávoirozva, forradások s egyéb külső jelekben. Némely operációi legedaszámba mennek és szinte megborzongatják a laikus hátaikat. Ezer és ezer ember hordja magán az ő manupropriát s a ládás száll a fejére sokfelül. Mert ő még a régi úri doktorok fajából való (a mint hogy nálunk általában a doktorok a leggavallérbab lateiner-osztály), a szegény embert ingyen gyógyítja, annak, úgymond, keserves fizetni, a jó-módú ismerőst szintén ingyen kezeli, mert az-zal meg *per tu van*: «tartom szerencsémnek, kedves barátom, hogy kivehetem a vesédet», de minthogy Farkas László az egész világgal *per tu van*, hát igazán nem lehet eltalálni, ki fizet neki honoráriumot.

Ilyen ezirkumstancziák mellett mondanom sem-kell, hogy nagyon népszerű ember. Mikor a belügyminiszterium pár év előtt fölvetette az összfelfedezhetőséget a fővárosnál alkalmazott orvosokra nézve, ha azok másutt is állásban vannak (a miben teljes igazsága volt), a fővárosi közgyűlés, melynek többsége mindenha vetekedett szelidségben a báránnyokkal, fejet hajtott ugyan más orvosokra nézve, de Farkas László esetében leszavazta a kormányt. A leg-petritifikáltabb mamelukok harezai kiáltásokkal verték a padokat. Még maga Szilágyi Dezső is

GHYCZY KÁLMÁN DOMBORMŰVÜ ARCZKÉPE, ISTÓK JÁNOS SZOBORMŰVE, MELYET OKTÓBER 27-IKÉN LEPELTÉK LE SZÜLŐHÁZÁN, KOMÁROMBAN.

(utolszor életében) megjelent a városház termében, hogy leszavazzon a kormány ellen, mert hát — mondá, — «Laczi megse hagyhatjuk cserben.»

Ilyen úr volt Farkas Laczi, míg semmi se volt. Hogy ezentúl milyen lesz, azt csak az Isten tudhatná megmondani.

GHYCZY KÁLMÁN.

1808—1908.

Kissé görbült orr, lefelé hajló bajusz, éles arcél, oldalt kettéválasztott haj és magas homlok, így mutatkozik Ghyczy Kálmán azon a domborművön, melyet Istók János szobrász készített róla a napokban. Ezt a fotográfiát kiegészíthetjük még egy pár olyan vonással, melyek ott vannak a képen és ott vannak azon a másik fotográfián, mely az emberek szellemi termékeiből tükröződik reánk. Az írói eszközökkel való jellemzés számára az ntóbbi kétségtelenül megbízhatóbb utasításokkal szolgál. A kép néhány külső adata is érdekesen bizonyít rá az emberben a kor, helyzet és az osztály rokonszenves típusára. Magyar ruha fedi tagjait, de nem a díszes, hanem az egyszerű fajtából. A régi táblalíró-puritanizmus típusát jellemzi ez a kép. A külső híven jellemzi a belső embert. Felvilágosításokat ad az impressziók szerint itélők számára, hogy a külsőségekben az a figyelmeztetés lappang, hogy azok lényege szerint való morális jelképeket keressünk a kép mögött levő emberben. Nem véletlen dolog, hogy az ilyen rokonszenves, de nem a napi szenzációk számára létező alakok, a moralitásukban és fajnemességükben élő értékek folytán a kegyeletet évtizedek múlva is maguk felé irányítják. Az az ünnepség, mely e hó 27-én, Ghyczy Kálmán születésének százéves fordulójára alkalmából ment végbe Komáromban, napi- és pártdelektől mentes, tisztán a személyes kiválóság elismerésének szól. Emberi tulajdonságai és államférfiúi erényei folytán egyaránt rászolgált Ghyczy Kálmán erre a megtiszteltetésre. Ghyczy klasszikus példány volt az ideális becsületességű magyar politikusnak és magasán kiemelkedő példája a régi antik jellemnek, kinek a poli-

tikában is az őszinteség a jelszava és eslekedetében is az elveknek hódol. Egyenes utat vágott magának és azon haladt előre, a meddig képes volt. Epaminondáshoz hasonlították kortársai, a ki még tréfából sem hazudott, de Ghyczy ennél valamivel tovább ment; ő még politikai opportunizmusból sem ejtett ki valótlanságokat. A kibén a kiválóságnak annyira nemes és előkelő tulajdonsága találkozik, nem maradhat felismeretlenül egyetlen téren sem. Ghyczy Kálmán a régi nemesi szokás szerint iskolai végetéval a közigazgatási pályára lépett. Az 1843-iki országgyűlésen az ellenzék soraiban küzdött, később komáromi alispán, majd 1847-ben itélőmester lett. A negyvenéves koradiki változások új hivatástérre szólították. Deák mellett az igazságügyi államtitkárságot vitte s mikor Deák visszalépett, ő is lemondott, pedig a második kabinetben igazságügyminiszternek volt kandidálva. Politikai pályája valójában az 1861-iki országgyűléssel kezdődik, melynek elnöke volt. Deák ellenében a Teleky László-féle határozati párt hoz csatlakozott, a kiegyezési országgyűlés tanácskozásai során pedig Tisza Kálmánnal megalakította a balközép pártot, mert a Deák tervmányaival sem közjogi, sem társadalmi szempontból nem tartotta a nemzet számára elfogadhatónak. Amde, mikor a balközép programjában nem látott garanciát arra, hogy az ellentétek megszűnjének és a politikai viszonyok lényegesen javuljanak, kilépett a pártból és megalakította a középpártot, mely később a balközép és a Deákpart között való fúzió létrejövését egyengette. Mikor Kerkapoly minisztersége alatt az állami pénzügyek olyan letőre jutottak, hogy a pénzügyi krízis ki-kerülhetetlennek látszott, engedett a meghívásnak s habár nem volt kedve rá, elvállalta a pénzügyi tárczát, hogy az államot a válságból kivezesse. Ghyczy azt az elvet vallotta és az országgyűlésen is azt a princípiumot hirdette, hogy radikális beavatkozás nélkül az állami terhek rendezését nem lehet remélni. Az ő radikalizmusa abban a felfogásban gyökerezett, hogy az egyenes adókat fel kell emelni; e mellett a passzívák csökkentésére új adókat, nevezetesen a lukszus adókat, melyek a szegényebb néposztályokat ne terheljék, behozni. Az országgyűlés ellenzéki

PÁRVY SÁNDOR SZEPESI PÜSPÖK A FELVIDÉKI GYEREKEK KÖZÖTT.

része az adóemelést hallatára önkényességgel és reakcionáriussággal vádolta, holott egy kényeszerű és válságba kergető állapot tisztázásáról volt szó, melyet Ghyezy javaslatai jobban megközelítettek, mint azok a beszédek és argumentumok, melyeket ellene felhordtak. Ghyezy helyesen ítélte meg a krízist, mikor azt állította fel irányelvül, hogy a folytonos és állandó adósságszinálás helyett, mely évről-évre fokozni fogja a terheket, az adózás magasabb rendszerével kell a válságból kijutni. Parlamenti beszédeinek egyik legszebb példánya volt az a felszólalás, melyben az adózás etikai motívumait fejtegette az ellenzék ama felfogásával szemben, hogy az adó — áldozat. Nem áldozat, felelte vissza Ghyezy, hanem kötelesség, még pedig becületbeli kötelesség, épen úgy, mint a jogok megvédése és az alkotmány biztosítása, mert a nemzeti fejlődésnek ezek a kötelességek az alapjai. 1875-ben visszalépett a miniszteri tárczától és neki köszönhető, hogy utódai már tisztázottabb helyzetet találtak a pénzügyek terén.

A hajdani diéták kiválóságainak eszményies erkölcsi felfogása és megrendíthetetlen puritanizmusa adtak súlyt és tekintélyt szereplésének. Ez a szellem nyilvánul meg a maga gyönyörű fenségében, mikor megvált a miniszterségtől és megokolta azt a lépését, hogy miért vállalta el a miniszteri tárczát. Nagy lelkekből fakad az őszinteség ekkora közvetlensége és a kötelességeknek ilyen nemes felfogása. «Tudtam én jól — mondta az 1875. évi parlament egyik február havi ülésén. — hogy fiatal erők, melyek előtt jövő nyílik, hogy férfiak, kik egészségüket óvják, férfiak, kiknek családjukra kell tekinteni, nem akarhatnak vállalkozni egy olyan állásra (pénzügyminiszterség), melyhez közelebb áll a bukás valószínűsége, mint a segítség lehetősége. Akkor is ismertem képességeim gyöngye voltát, ismerem az állás nehézségeit, tudtam, hogy énnekem a nehézségek súlyát kétszeresen fog kellene éreznem, kinek pártállása megváltoztatása miatt is igen keserű szemrehányásokat tehetnek. Sőt igenis lehetségesnek véltem, hogy Magyarország épen az én vezetésem alatt jut abba a kényeszerű helyzetbe, hogy fizetési tehetetlenségét kimondja s azt is tudtam, hogy javaslataim rám barátság és rokonszenv helyett hidegséget és nehezítést, népszerűség helyett általános gyűlöletet fognak vonni. De meggondoltam, hogy hiszen egyedül állok a világban. Nincs senkim, a kiért remegnem kellene, élemedett korú ember vagyok, a ki a jövőre már nem számít s ha kötelességeket hirdetek másoknak, kötelességekkel kell előljárnom mindenekfelett magamnak, még akkor is, ha egyénileg ezek nem előnyösek számomra.» Visszavonulása után nem sokára Ő Felsége a főrendiház örökös tagjává nevezte ki s 1888 február 28-án bekö-

vetkezett halálakor a nemzeti kegyelet egyetemesen nyilvánuló részvétele vette körül koporsóját. Hazafiúi kiválóságának szép dokumentuma, hogy ez a kegyelet most újra emléke fölé fordul s abban a tiszteletadásban részesíti, a mi a közéleti szereplés legszebb jutalma: a nemzet halálában.

PÁRVY SÁNDOR HÍVEI KÖZÖTT.

Sokat vitakoznak arról Magyarországon, hogy mi is tulajdonképpen a helyes nemzeti-ségi politika? — Az egyik jó közigazgatást, a másik jó iskolát, a harmadik szigorú tart-célhoz vezetőnek. Lehetséges, hogy mindegyiknek igaza van, de mindezek mellé Párvy Sándor találta meg a legfőbb igazságot s ez semmi egyéb, mint az, hogy a nemzeti-ségi lakosság helyes kormányzatának első és legfőbb kelleke: a szerelet.

Párvy Sándor püspök 67 éves létére kitűnően megtanult tótul és így a szegény, jó tót néppel személyesen tud érintkezni s a szeretet erejével csodálatos mértékben tudja ellensúlyozni az agitátorok működését, a kik ezért meg lehetőségen haragudnak is rá.

Mikor a legelső bérma-útját megtette, az agitátorok révén mindenfelé az a hír előzte meg, hogy nem tud tótul s a magyar predikációt úgy se fogják megérteni a tót atyafiak, legjobb lesz tehát, ha el se mennek a templomba, mikor a püspök prédikál. De a vallásos nép az agitátorok eme utasítását csak félig fogadta meg, elment ugyan a templomba, de moroz arccal, földre szegzett szemmel ült az egész hallgatóság a padokban, vagy térdelt a követelen s egy szem se vetődött fel a szószék felé, mikor oda a püspök fellépett. S ekkor

egyszerre a Párvy Sándor ékesen szóló ajkán megcsendült a legtisztább tót nyelv.

Egy szemtanú beszéli, hogy ehhez fogható gyönyörű szép jelenetet alig látott életében. Szép látvány az, mikor a jég keménysége meg a tél hidegsége enged a tavasz melegének s a zöld erdő költészetének, de csak úgy lehet elképzelni azt a változást, a mi annak a szegény jó tót híveknek az arcán észlelhető volt, mint hogyha a hideg tél nem hetek alatt, de egy szempillantás alatt változna át ragyogó tavaszszá. S így ment ez mindenfelé, a merre az ékesen szóló Párvy a szegény tótoknak saját nyelvükön dicsérte az Istent és a hazát.

Képünket egyik közigazgatási úr küldötte be nekünk, a ki lefényképezte a püspököt, a mint kis tót atyafiak között időzik. Ez a kép is megerősíti azt a régi igazságot, hogy nem annyira az a fő valamely cél elérésénél, hogy tudnak-e politikusaink jó törvényt hozni, hanem akadnak-e olyan kiváló egyéniségek, a kik személyes tulajdonságaikkal a cél elérésére szolgáló eszközöket meg tudják választani. Bár értenék meg nálunk, hogy sok szó és sok vita helyett neveljünk igaz embereket s a mellett ne csak külföldi nyelveket tanuljunk meg, hanem sajátítsuk el a hazai nemzetiségek nyelvét is.

A KIRÁLYOK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta Jules Lemaitre. Francziából fordította Schöpplin A.

XIX.

Átvezette Renaud-ot a galériákra, a szűk és kanyargós folyosókra, alacsony ajtókra, a falukba épített lépcsőkön, mert a palota, melyet különböző korszakokban átalakítottak és kibővítettek, egyes részeiben olyan volt, mint egy vár a melodrámban. Átmentek azon a korridoron, a hol Manfred herceget meggyilkolták bátyja, III. Ottó parancsára, a szobán, a hol Ortrud királyné szeretője segítségével megfoj-

ROUSSEAU ÚJ SZOBRA ERMENONVILLEBEN.

totta V. Keresztély királyt és az alacsony szobán, a hol VI. Keresztély tíz évig tartotta fogva s végül éhen vesztette VIII. Konrádot, az öreg királyt, a kit azzal vádolt, hogy örült.

Eljutottak az egyik saroktoronyba, a mely egykor börtön volt, most pedig kápolna. Innen három keskeny ablakon át végig lehetett látni az egész királyúti-útján és a palota balszárnyának egész homlokzatán.

A mint ide beléptek, az árnyékban egy nőt láttak pihenni az imaszámolyon, remegve a zokogástól; Vilhelmina hercegnő volt. Észrevéve férjét, hamar letörölte könnyeit és visszanyerte közömbös méltóságának kifejezését s aztán újra elmerült imájába.

És Hermann haragudott rá, hogy nem folytatta egyszerűen elírását.

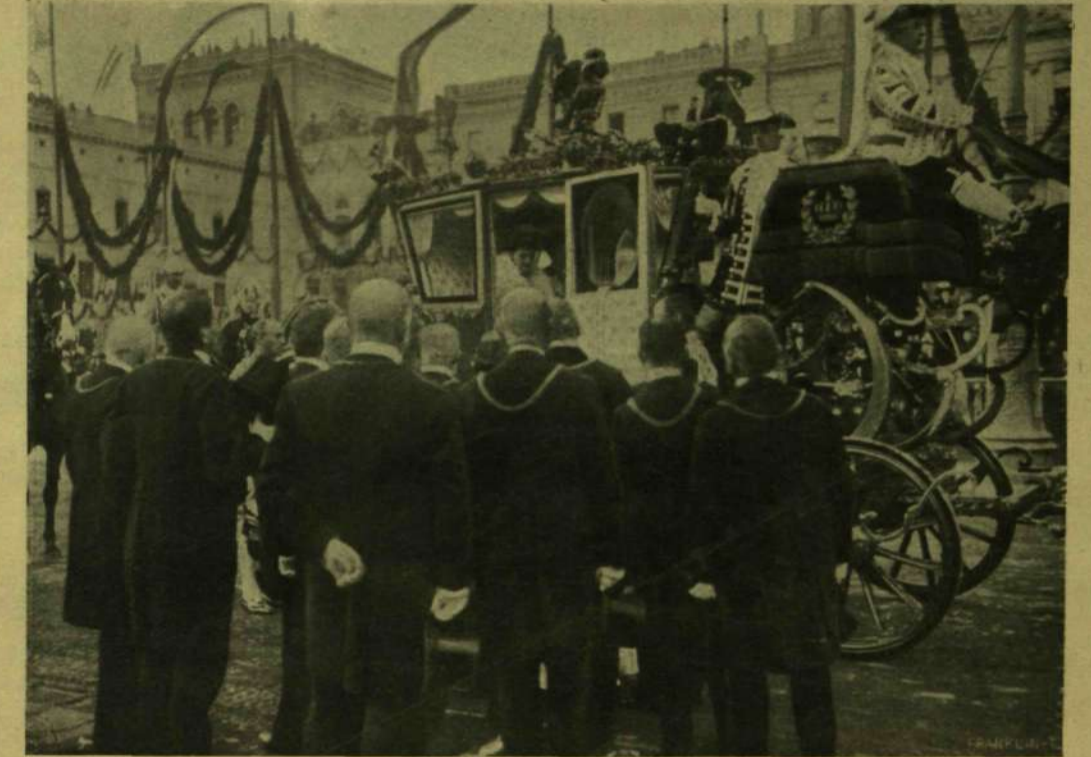
Elment az oltár mögött, fölment a lépcsőn, a mely a sekrestyész számára volt ott, hogy elhelyezhesse az ostensoriumot fülkéjében, kinyitotta az egyik keskeny ablakot és kinézett.

Az útmenti gesztenyefák helyenkint elfődték előle az utat és a széles gyalogjárókat.

A tömeg nekirontott a kapunak, be akarta törni kődarabokkal és vasrudakkal. Az emberek egymás vállára álltak s úgy próbálták felmászni az elsőemeleti ablakokig. A palota e részének összes ablakai csörömpölve törtek be a kőzapotól és mivel a kövek visszahullottak az ostromlók fejére, a nép dübe megkétszereződött, akár az örülté, a ki maga sebzí meg magát. Folytonos lármá töltötte be a levegőt. Több fekete lobogót bontottak ki, melyek úgy lebegtek a tömeg fölött, mint a gyászmadarak a zajló tenger fölött.

Ekkor, elzárva az egész utat, egy szakasz lovasság jelent meg, a mely a jobbszárny egyik kapuján nyomult elő a palota udvarából és hátulról szorította a tömeget. A lovasok megállottak. Hermann látta a tiszt mozgulását, a mint megteszi a három figyelmeztetést, a mely hatástalan maradt. A tömeg erősebben hullámzott, de nem omlott széjjel. Mikor az első sor ló szorosan előtte állott, megduzzadt; a fejek eltűntek, elmerülve ebben a forrongásban. Hermann kitalálta, hogy az emberek a lovak alá kerültek. Híven a parancshoz, a vértések nem lőttek. De a megvadult emberek belekapaszkodtak csizmáikba, mások a lovak zablját ragadták meg. És egyszerre, a nélkül, hogy Hermann láthatta volna, hogyan, a tömeg megint egyesült a lovasok mögött. A hátsó sorokban megfordultak a vértések. Kövekkel dobálták őket. Aztuk kínban torzult el és nem egy sisak alól csorgott a vér. Némelyek vessejükkel vagy karabélyuk agyával védekeztek. A lovak ágaskodtak. Egy lovat dühös kezek lerántottak nyergéből és többet nem emelkedett fel.

A segédtiszt Hermann háta mögött volt, az emelvény alján, várva a parancsokat. De néhány

A berlini főpolgármester üdvözi a menyasszonyt a párisi kapunál.

— Rajta hát, — mondta Hermann, — ök akarták így... A katonák is a nép fiai... Gyalogyságot oda, tüzeljen... a háromszori felszólítás után.

— Igen, felség.

Hermann tenyerébe hajtotta fejét.

— Oh, a barmok! A barmok! — kiáltotta. — De miért, Istenem, miért?

A lovasság, megtámadva előlről és hátulról, védekezett, a hogy tudott. A vértések a maguk szántából lövöldözni kezdtek. A keveredés gyilkos lett.

A kapu, melyet a zendülők ostromoltak, egyszerre váratlanul megnyílt és gyalogos katonák nyomultak ki rajta, feltűzött szuronnyal. Háromszori felszólítás, melyet a fékevesztett nép mintha nem is hallott volna, aztán egyszeri nép mint a víz, a kaszavágás csinál a búzaföldön. Két-három ezer zendülő besorozult a vértések és a gyalogosok közé, oly biztosan halálra ítélve, mint az állat a vágóhídon. A dühtől őrzöngve, csak úgy vaktában kavargtak s nekirohantak a leeresztett fegyvereknek. Újabb sor-tűz újabb réseket nyitott azok tömegükben, a melyek ismét hamar elismultak. De néhány

lovasság, a kiket a puskagolyók értek, leesett lováról. A tömeg rájuk vetette magát.

Hermann elfordította szemét, hogy ne lásson többet és leszállt szármolyáról.

— Szüntessék meg a tüzet minden áron, — mondta a segédtisztnek. — Minden áron, megértette?

Vilhelmina néhány pillanattal előbb ment ki sző nélkül.

Hermann visszatért dolgozószobájába, utána sovány és magas unokaöccse. Leroskadott egy karosszékre.

— Most már érted, hogy én megyek? — mondta Renaud az ő nyugodt hangján. — Tegnap meglátogattam a királyt. Alig ismert meg és azt hiszem, nem is fog sokáig ismerni. Szegény nagybátyám! Sohasem volt nagyon gyöngéd irántam, a természetes gyöngédség sohasem volt erős oldala. De meglehet, hogy különb volt nálunknál, mert legalább hitt valamilyen, szépen játszotta szerepét és kemény meggyőződéssel. Az, a mi téged most elsápaszt az aggodalomtól, ő neki a világ legegyszerűbb dolga lett volna. De hallgass ide. Nem sokára, néhány hét múlva, iratokat fogsz kapni, hiteleseket, a melyekből kiderül, hogy én hajótörést szenvedtem, vagy hogy halálos baleset ért a vadászaton, szóval, hogy meg vagyok halva. Ez nem lesz igaz. Neked megmondom, mert téged nem akarok megcsalni. Te ki fogod hivatalosan hirdetni halálom híreit. Aztán végre igazán szabad leszek... Igérd meg nekem.

— Igen, — mondta Hermann. Néhány perc múlt el, aggodalomtól terhesen. Végre a segédtiszt visszatért.

— Vége? — kérdezte Hermann. — Igen, felség. Vége volt már, mielőtt a parancs, hogy szüntessék meg a tüzelést, véget ért.

— Az új rendszerű puskák csodát műveltek, a hogy mondani szokás. Hány halott?

— Még nem tudni pontosan. Talán öt-hatszáz és jóval több sebesült. A többiek nem kívántak egyebet, csak hogy engedjék őket haza. El is engedték őket. A rend helyre van állítva, vagy legalább is helyre lesz állítva.

— Láthatod, — mondta Renaud, — hogy nincs rád szükséged. Isten veled, szegény Hermannom.

— Isten veled, Renaud. Te boldog vagy. — Megteszed, a mire kérélek?

— Mit?

— Hát nem is hallottad?

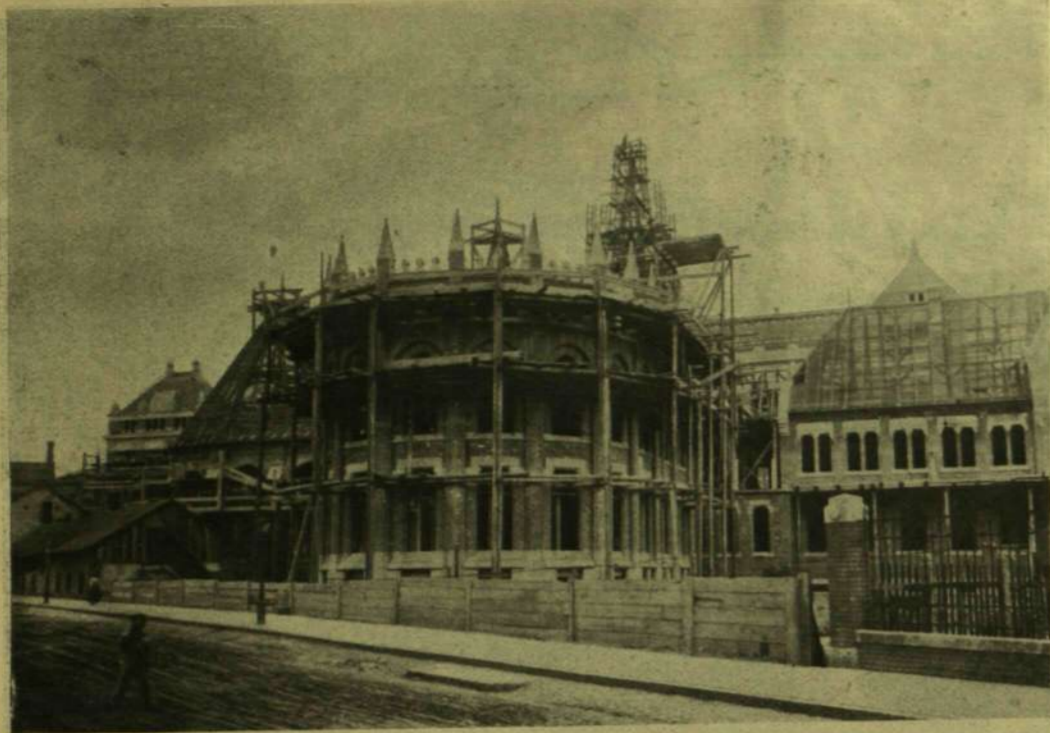
— Nem.

— No hát, majd írok neked. Isten veled. — Isten veled.

A két unokatestvér összeülekezett. Mikor Renaud eltávozott, Hermann ezt kérdezte:

Fehérruhás lányok a menyasszony fogadásakor.

AZ ÉPÜLŐ KÖNYVTÁR-ÉPÜLET.

— Vannak az elesettek és sebesültek közt nők és gyermekek?
— Mintegy hatvan. — felelt a segédtsízt.
— Állítsák össze lehető leghamarabb az áldozatok névsorát, családjukat és lakásukat és küldjék el nekem.
— Igen, fenség.
— Már gondoltam rá, Hermann és kiadtam a rendeletet. — mondta Vilhelmina hercegnő belépve.

XX.

Mikor Vilhelmina hercegnő két órával előtől elhagyta Hermann, egészen kétségbeesve férje kemény szavai miatt, először a fia szobájába ment, elárasztotta a gyermeket tragikus csókokkal, a hogy a körülményekhez illett s bizonyos elégtétellel érezte, hogy ha meg kell halni, főhercegnőhöz méltón hal meg, olyan magatartással és szavakkal, melyek talán történelmi maradványok. Aztán elkezdett céltalanul járkálni a palota omlósorában.

Itt találkozott Ottóval.

— Látta Hermannt? Beszélte vele?

Otto, még mindig sápadtan bátyjával való találkozásától, a lehető leggonoszabb arcot csinálta, tele rosindulattal és dühvel. A sógor-nője rendszerint kerülte, tudva gyalázatos bűneit és sejtve élete szegényességét. De ebben a pillanatban a tiszta hercegnő szövetségétársat látott ebben a banditában. Ha visszaélt is rangja kiváltságaival, legalább ragaszkodnia kell ezekhez a kiváltságokhoz. És miután most az volt a kérdés a királyokra nézve, hogy legyenek-e vagy ne legyenek, Vilhelmina szemében kisebb bűn volt megbesteleníteni a királyságot, mint tagadni és szándékosan elveszíteni. Kissé azoknak a hívőknek a lelki állapotában volt, a kiknek szemében egy méltatlan pap kevésbé veszedelmes, mint egy nyíltan hitetlen pap.

— Ah, igen, — morogta Otto, — szép kis csávába visz bennünket. Meg is mondtam neki ép az imént.

— Nos?

— Nem lehet vele csinálni semmit. Ha az ilyen álmodozó belekapaszkodik egy eszmébe!... Sohase láttam még senkit, a ki ilyen buzgalommal és macacsággal igyekszik magát elveszíteni... Ah, az a nő dicsékedhetik vele...

— Kicsoda?

— Senki. Bocsanat...

— Ugy-e, Thalberg kisasszony? — mondta Vilhelmina megfogózkodva.

— Konstátalom, kedves Vilhelmina, hogy ön volt az, a ki megnevezte.

— Tehát mégis ő...

— Nem nagy titkot árulok el, a mikor ismétlem, a mit az egész világ beszél, hogy ő uralkodik tökéletesen Hermannon, a ki mindent csak az ő szemével lát és nem tesz egyebet, mint csak végrehajtja az ő rendeleteit. Az

ő kedvéért kegyelmezett meg Latanief Andotjának. Emlékeztetik, hogy ez volt első souverain tette és láthatja, milyen sikerre vezetett.

— Biztos ebben, Otto?

— Hát ön nem tudta?

— Ne beszéljen olyan könnyedén, Otto. Minden szava sebet ejt szívem legmélyén.

— Eh, kedves Vilhelmina, én csak azt mondom, a mi igaz. Ön, én, mi mind ennek a kis kalandornőnek a kezében vagyunk: ez az igazság. Ha most tizezer zendülő járja be diadalmasan a várost, ez azért van, mert Thalberg kisasszony nem akarja, hogy zavarják őket. Így készül a történelem és így jutnak tönkre a királyságok.

— Nem, Otto, nem hiszek önnek, nem tudok önnek binni. Végre is, ha ez igaz lenne, megtartotta volna a leányt maga mellett, nem akart volna megválni tőle. Ez a leány mulattatta őt bizarrságaival, aztán ragaszkodott hozzá, mert a segítségére lehetett. Semmi több nincs közöttük, erre meg mernék esküdni.

— Hát akkor miért említette először őt?

— Mert én félek mindentől, mert bolond vagyok... De elvégre már hónapok óta nagybátyjánál van, Frauenlaub marquisnál.

— A nagybátyjánál? — mondta Otto, a tudatlant tettetve.

— Igen. Hát talán nincs a nagybátyjánál?

— Lehet. Hol lakik a marquis?

A FŐPÜLET AZ UDVARBÓL NÉZVE.

AZ ÚJ MŰEGYETEM ÉPÍTÉSE A LÁGYMÁNYOSON. — Balogh Rudolf félvittele.

— Hát Frauenlaub kastélyban.

— Ugyan?

— Mit jelent ez az ugyan?

— Semmit. A kis lány nem tartozik számadással. Ha mulat, én bizony nem fogom ebben megakadályozni.

— Micsodát? Hát mi történt?

— Egy bizalmas barátom azt mondja, hogy a múlt héten vadászaton találkozott vele az erdőben, Loewenbrunn környékén, vagyis tíz vagy tizenkét mérföldnyire Frauenlaubtól.

Otto csaknem igazat mondott. Pénzszavai óta a loewenbrunni kastélyban húzódott meg, hogy ott takarékosan élhessen. Egy reggel az erdőben lovagolt s észrevette mintegy kétszáz lépésnyire maga előtt egy nőt, a ki sietve haladt és a kinek alakja rendkívül hasonlított Fridához. Sietette lova járását, hogy utolérje, de a nő eltűnt az út egy fordulójánál s ő nem bírta többé utolérni. Kétségkívül elrejtőzött a bokrok közé.

— De azt hiszem, — folytatta Otto, — hogy az, a mit most mondtam, csak megnyugtathatja önt, mert nem tudok róla, hogy Hermann, a mennyire el van most foglalva, elhagyta volna Marburgot az utóbbi hónapokban... De mi lelte?

Vilhelmina nagyon sápadt volt.

— Hermann — mondta, — több ízben járt Loewenbrunnban, megnézni, hogy van a király. Otto mélysegesen szánakozó arcot vágott.

— Szegény Vilhelmina! Szegény Vilhelmina! — Hagyjon, Otto, kérem.

Othagyta Ottót, újra elkezdte a galériában járkálni, majd a kápolnába szaladt, a hol könyvekben úszva omlott a térdeplőre.

Imádkozott és imádkozás közben kiöntötte kétségbeesését és gyűlöletét. Szerette volna megragadni azt a leányt, a ki elvette férjét, megkínózni, megfojtani saját kezével. Aztán szegyenkezett, hogy féltékeny, mint egy közönséges asszony. Cak nem akar úgy boszút állani, mint egy polgárnő, a kit megcsal a férje? Egész másról van szó: meg kell menteni a herceget és az államot!... Igen, de ki dönti veszélybe a herceget és államot? Ő, ez a leány, mindig ő! És megnyugtatta saját érzelmeinek méltó voltáról, abban a hitben, hogy a férje barátójában egy a közügyekre ártalmas nőt gyűlöl, Vilhelmina imádsága közben könyörtelen boszúállásokon gondolkodott.

Ebben a pillanatban lépett be Hermann a kápolnába. Hirtelen erőfeszítéssel Vilhelmina könnytelenül emelte fel rá szemét. Oly szerencsétlennek látszott ez az ember, a kinek gondolata ellenséges az övével s a kit ő most megszánt. Eszébe jutott, hogy egykor szerette s azon vette észre magát, hogy most is szereti.

— El van vakulva, de bolondsága nem vall köznapi lélekre. Ez a Frida azzal uralkodik rajta, hogy legyezgeti agrémeit. Ha én is meg-

kisérlelem behatolni az eszméibe, hogy észrevétlenül küzdjem le őket s úgy tennék, mintha megérteném, hogy visszanyerjem? Ez méltó volna hozzám és nem az az önző testi féltékenység, a melytől, könyörgök, hogy szabadíts meg, oh, Uram, Istenem!

Hallotta a zajongást odakint, elképzelte, hogy vér folyik és asszonyi lelke megindult. Mikor Hermann kiadta a rendeletet, hogy löjjenek a népre, egész testében megremegett, átérezte ezeknek a dolgoknak a borzalmasságát és azt, hogy mit szenvedhet Hermann. Egész lelke egy pillanatra férjével volt.

— Szüksége lesz erősítésre és vizsgálatásra. Jól van, megpróbálók vizsgálatója lenni. Ez lesz a legjobb módja, hogy elűzzem a másikat.

A lövések zajára kis hija, hogy el nem ájult. Szeretett volna felkiáltani:

— Nem! Ezt ne tegyék!

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az 1875-iki évi fuzió története. Mindenki, a ki napjaink közéletét csak egy kicsit gondosabb szemmel figyeli, kell, hogy érezze jóformán napról-napra, mennyire hiányosak a mai állapotok előzményeire vonatkozó ismereteink s mily nehézze teszi a ma politikai dolgainak megítélését a *tegnap* ismeretének teljes hiánya. S a ki e visszárs állapot felismerése

A TELEP LÁGYMÁNYOS FELŐLI RÉSZÉ.

után pótolni akarja hiányait, megdöbbenve tapasztalhatja, mily kevés tájékoztató anyagot talál az irodalomban. Még a kiegyezés előzményeit és megkötését úgy a hogy meg lehet ismerni, mert a fő forrásművek: Deák és Andrássy beszédei igen jó kiadásokban vannak meg, hanem a mi ezek után következik, a hetvenes, nyolcvanas évek politikai mozgalmairól, ha csak nem nyúlunk az egykori hírlapok tömkelegébe, alig találunk bármilyen forrást is. Így pl. az 1875-iki fuzió létrejöttéről, a mi pedig egyike a kiegyezés utáni legfontosabb politikai eseményeknek, mert a szabadelvű párt megalakulásával egy negyedszázadra eldöntötte a magyar politika irányát, eddigelő hírlapi cikkekkel kívül nem volt semmiféle írott följegyzésünk. A magyar politikusok, sajnos ellentétben a külföldi nagy nemzetekkel, félnek a tolltól, nem írnak emlékiratokat, történetíróink pedig messze korokba temetkeznek s nem foglalkoznak közvetlen multunkkal. Kétúró szolgálókat tett tehát kortörténeti irodalmunknak dr. Oláh Gyula, a mikor érdekesen írt, tartalmas könyvben megírta az 1875-iki fuzió történetét. Mint szemtanú s az események részese ismeri a tényeket, nemcsak azokat, a melyek a nagyközönség szemelőtt folytak le, hanem a kulisszák mögöttiekét is. Akkor épen képviselő volt, a balközép tagja, az egyes szereplő férfiakat személyes érintkezésből ismeri, az azóta lefolyt hosszú idő s a napi politikától való visszavonultsága megadta neki a kellő perspektívákat a dolgok elfogultság nélküli megítélésére, már a mennyire egyáltalán meg lehet elfogultság nélkül ítélni olyasvalamit, a miben az ember maga is részt vett. Szóval mindenesetre illetékes tanúnak lehet elfogadni a memoire szerzőjét. Úgy is írta meg munkáját, hogy mindenki, a ki elol-

A FŐPÜLET HOMLORZATA.

AZ ÚJ MŰEGYETEM ÉPÍTÉSE A LÁGYMÁNYOSON. — Balogh Rudolf félvittele.

vassa, tiszta fogalmat alkothat magának, ha csak egy kis kritikával tud is olvasni. Az 1872-iki választásokból indul ki, a Lónyay-kabinet lemondásán, a Szlávny-kormány megalakulásán és működésén, majd a Bittó-Ghyczy-kormány dolgain át jut el a fuzió tulajdonképi tényéig s így a magyar parlamenti élet egy igen fontos időszakának részletes képét adja. Előadása higgadt, komoly, magukkal a tényekkel színező, — nagyon derek munka, a melynek hasznát veheti az egyszerű olvasó, a politikus, a publicista, a történetíró egyaránt.

Magyar Shakespeare-tár. A Kisfaludy-társaság Shakespeare-bizottságának évnegyedes folyóirata most adja ki harmadik füzetét Bayer József szerkesztése alatt. A füzet nagyobb közleményei azok a felolvasások, melyeket szerzőik a Shakespeare-matinékon tartottak: Heinrich Gusztáv érdekes tanulmánya Shakespeare-első megjelenéséről a Kontinensen, Bodrogi Lajos összeállításában Shakespeare azon nyilatkozatai, a melyeket a magyarokról tett, Sebestyén Károly tanulmánya az Athéni Timonról. Vegyes kisebb közlemények régi fordítási kísérletekről, az első magyar Shakespeare-életrajzokról stb. szólnak. A füzet a bizottság hivatalos közleményei s a Shakespeare-re vonatkozó legújabb magyar irodalom jegyzéke zárják be. A füzet tartalma kétségkívül nagyon tanulságos, de ha hivatását teljesen be akarja tölteni, kissé szorosabb kapcsolatba kellene lépnie a körülöttünk mozgó élő élettel s közönyévé válnia a megoldásra váró magyar Shakespeare-problémák megoldására vitelének. Így első sorban töle várnók a magyar Shakespeare előkészítését.

A színházak is sok hasznára lehetne ez a folyóirat, ha indításként adna a Shakespeare-kérdéseknek...

Nagykörös nemesi családjai. Az alföldi városoknak a régi Magyarországon egész más volt a politikai, társadalmi és gazdasági helyzetük...

Gyémántokkal és rubintokkal díszített Anyakereszt, melyet Ferencz József király ajándékozott X. Pius pápának...

támogatásával kiadja a Kisfaludy-társaság Shakespeare-bizottsága. 3. füzet. Budapest; ára 2 korona.

A cíliciai Oppianus Halientikájának kéziratú hagyományai. I. (bevezető rész) Székfoglaló, írta Vári Rezső...

Tablázatok vasszerkezetek méréséhez és súlyszámitásához. Málnók, építészek, műegyetemi hallgatók stb. használatára szerkesztette Csakó Adolf...

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Medve-medeczei MEDVEZSZEK JÁNOS, nyugalmazott királyi járásbíró, 48-as honvéddalhadnagy...

Jogtudományi könyvek. Dr. Ferenczy Árpádtól két füzet jelent meg, melyeket a nemrég Budapesti tartott nemzetközi jogi konferencián terjesztett elő szerzőjük...

Uj könyvek: Az 1875 évi fuzió története. Irta dr. Oláh Gyula. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.

Szerkesztői üzenetek.

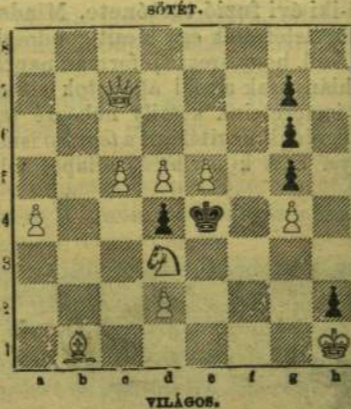
Bilincsemet ha széttrömr. Üres rimjáték, de még a rim művésze sincs meg benne.

A halál lovai című verset. Miért közlünk most, háromnegyed év múlva az utánzatát? Egy sora különben Arany Jánostól való...

Nem közzétehető továbbá: Fohász. — Búsulok. — Mondd meg nekem. — Haldokló álmok. Valsám. Szászor fogadtam. — Ébredj hazám. Halálvág.

SAKKJÁTÉK.

2613. számú feladvány Onitín Valértől. Szeged.

Világos indúl és a harmadik lépésre mistot ad.

A 2590. számú feladvány megfejtése Kintzig Róberttől.

- 1. Kc7-f8 ... Kh5-g6 (a,b) 1. ... Kh5-h6
2. Bb2-b4 ... Kc6-b7 (e) 2. Bb2-h4 ... Kh6-g6
3. Hb6-g8 ... Kh7-g6 3. Hd5-e7 ... f matt.
4. Bb2-h6 ... matt.

2591. sz. feladvány megfejtése Sobuster Zsigmondtól.

- 1. Fd3-b5 ... e6-b5 1. ... c6-c5
2. Hc1-d3 ... t. sz. 2. Hc1-e2 ... c7-c6
3. Hd3-b4 ... t. sz. 3. Hc2-c3 ... t. sz.
4. Hb1-d5 ... t. sz. 4. Hc3-d5 ... t. sz.
6. Hd5-e7 ... matt. 5. Hd5-e7 ... matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A Budapesti Sakk-kör. — A Budapesti III. ker. Sakk-kör. — Ludányi Antal. — Wyszehrad Pál (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Győrök). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szeged). — Hofbauer Antal (Lipótváros). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Győri Sakk-kör. — Székely Jenő. — A Zborjáti Társaság. — A Kálóczi (Körmöcbánya). — Végőcs Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodánytelek). — A Dunaföldvári Egyenlőségi kör (Dunaföldvár). — Barcsa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A Leibici Gazdasági Kaszárna (Leibicz). — Kappler Miklós (Fakert). — Werkmester János (Arad). — Furgó Péter (Mezőtúr). — Bandy József. — A Gvadányi-kör (Sokolca). — Kádár Sándor (Temesvár). — Brabanczy Kálmán. — Tulit Péter (Kiskunhalas). — Schuppa Géza (Alótkúria). — Szűcs Károly (Bucatelep).

KÉPTALÁNY

A 40-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A kevelység királymó a bünök között.

Felélő szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vásároljon Svájci selymet!

Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat újdonságainkból fekete, fehér vagy színesen 1 K 15 f-től 18 kor-ig méterenként. Különlegesség: Messaline, Crepe de chine, Taffetas Chiffon stb. társasági, menyasszonyi, bál és utcai tolettokra, ugyancsak blúzokra, blézsekre stb. valamint hímzett blúzok és öltönyök készítésére is alkalmasok. Mi csak garantáltul solid selymeket tudunk elkövetni magánfeleknek és már vámentesen szállítjuk házhoz. 1908

SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.) Selyemszüvet-kivétel. — Kir. udv. szállító.

Salvatorforrás. A Bőr- és Lithion-tartalmú. kitűnő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és közszenynél. szukorbetegségél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál. Húgyhajtó hatása! Vármentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá! Budapest, Rákthát Édeskúty L. utca.

Kwizda-fele Restitutions-fluid. Szóvaljgy, ezimke és csomagolás vádvo. Egy üveg ára 2 K 80 f. 40 év óta az udvari- és versenyistállóknak van használatában nagyobb strapáknál elő- és uterósiótt, innak merengőnként, stb. az idomtanáknál kiváló munkákra képesítia lovakat. Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjeggyel való. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

A gyermekek kedvenc játéka! Hogy egész kényelmesen a helyes játékokat kiválasztassanak és aztán a legközelebbi játékszertekkerkedésben beszerezhessek, már mostan kérijk Richter E. Ad. és Tá. kir. udv. és kam. szállítóktól. Bék I. Operngasse 16. egy levelezőlapon az új árjegyzéknek bérmentes beküldését.

Horgony-Kőépitő-szekerényekről. és egyéb tanulságos játékokról. A számos ábrával ellátott árjegyzék mind-egyik szekrény tartalmáról és az elmes kiegészítésekről felvilágosítást ad, mely kiegészítéskor által minden egyes Horgony-Kőépitőszekrény természetesen nagyobbítható.

KRISTALIN LEGJOBB KRISTÁLY-MASSA ARC-és KÉZSZÉPÍTŐSZER KAPHATÓ MINDENUTT ÁRA 5 KOR. FŐRÁKTÁR: BAROSS-UTCA 91.

Ha fáj a feje ne tévovászk, hanem használjon azonnal Beretvás-pastillát. mely 10 perc alatt a legmáksasabb migráint és fejfájást elmúlászja. Ára 1 korona 20 fillér. Kapható minden gyógyszerertárban és drogériában. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. * * * * * Orvosok által ajánlja. — Három dobozról ingyen postai szállítást.

Hogyan fejlődik a szoptatott gyermek az a csecsemő, a kinek, anyatej hiján, «kuteke»-vel adják a tejet? Az ilyen gyermek esend, jól alszik, rendszeren emészt, normálisan gyarapodik, a nem szenved bűhurutban, hammesében, hányzékdelésben stb. A «Kuteke» a legkiválóbb tápláléka a csecsemőnek, a legkiválóbb orvosok ajánlják és mindenütt, a hol használják, sok állandó jóbarátot hódít.

Ha az őszi szél súvít a tarlóföldeken, különös elővigyázat kell lenniük, mert katarthust szerzünk, alihogy észrevesszük. És ilyenkor szükséges, hogy a Fay-féle sodeni ásvány-pastillák közel legyenek, hogy így a katarthust mindig-ir kététközésben kényelmesen és hivatalosan zavartól leküldetés legyen. A Fay-féle valódi sodeni kitűnő hatása folytán vilázhirt szerzett és ma már számtalan ezer embernek nélkülözhetetlené vált. Az ára alacsony: 1 K 25 f-be kerül doboza és kapható minden gyógyszerertárban, drogeriában és ásványvízkereskedésben. Kérem ügyelni, hogy holmi utánzatot ne adjanak. Vezetőköpvelőség Ausztria-Magyarországra: részére: W. Th. Guntzert, Wien IV/1 Grosse Neugasse 27.

IDEÁLIS HASHAJTÓ A CALIFIG fiatalok és öregek részére! Nem okozhat az anya gyermekének nagyobb örömet, mintha egy kanálnyi ad neki a „Califig”-ből, a kaliforniai fügeszert. Nincs is szer, mely gyenge természetűeknél jobb hatással volna, ha hashajtószerre van szükség. „Califig” ifjunál, vénnél egyarant kedvező hatással jár, mert tisztítja a gyomrot és megővja az emésztési szerveket időnkinti vagy krónikus székrekedéstől. Kapható minden gyógyszerertárban. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

Köhögés Réthy-féle Czukorkák. rekedtség és hurut ellen használaton valódi. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Figyelem! Szőlőoltványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 K, Delaware ezre 100 K. Czim Szgyártó Nagy Mihály Felsősegéd (Somogy-megye).

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölessen R.T. Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (szaját házában). Belfizetett részvénytőke: 10 millió korona. Eljegyűt beletétek, lezárástól váltókat és előleget nyújt értékpapírokra. M. kir. szab. oszt.-sorozatú fűzőlámpa helye: VI., Andrássy-ut 5. Készítők: Károly-körut 28. IV., Ferenczák tere 4. (Irányi-utca sarok). VII., Király-utca 57., VIII., József-körut 2., VIII., Üllői-ut 11988

SARG-féle 60 KALODONT LEGJOBB FOG-CRÉME

Legszébb mulatságot Beszélőkészüleim, melyek zenészeket, előadást, zenekari zenét stb. természetesen reprodukálnak. 800. sz. «Liliput», teljesen fémmel kidolgozva és tartós zománczakkal bevonva, nagysága 16 1/2 x 16 1/2 x 10 1/2 cm., rendkívül tartós, szilárd műanyag. Kézen felvihető, 25 cm.-es lemezeket könnyen keresztülhúz, lemezétve posztóval bevonva, virágos tölcsér 25 cm.-es hangnyílással, szenzációs hatású hangszelencével, a járómot meinte zajtalan és jól működik. Ára 2 lemezzel vagy 1 duplaoldallal (35 cm. átmérő), beárólag 200 tövel: K 22.-. 1-r. hanglapok 25 cm. átmérettel két oldalon játszható K 3.-. A legzadagabb választékot beszélőkészületben is megtalálja az én főáruházkomban. Székéltű útjánvetél v. előfizetés ellenében. Komrad János es. és kir. udv. szállító Brúben 573. sz. (Csehország). — Főáruházkét 3000 képpel kívántra mindenekinek ingyen és bérmentesen küldök.

MARGIT GYÓGYFORRÁS („Margittelep” Beregmegye) gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérsékete esete forog fenn. Megrendelhető: EDESKUTY L.-nél Budapestben és a forrás kezelőegységél Munkácsan.

Rozsnyay vasas china bora. Igen hatásos vérszegénység, sápadtság, neurasthenis esetekben: Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leg-hatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felmulja. Vérszegényeknek különösen ajánlítható 12475 Kapható: minden gyógyszerertárban. Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátvás gyógyserárában Aradon, Sza badság-tér.

BERKETZ ISTVÁN UTÓDA

*** kelmefestő és vegytisztító gyára ***

Budapest, IX. ker., Kinizsy-utca 14. szám. Cégtulajdonos: Kovács Endre.

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonyra ragyogó ékesség! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utazatok.

„Gloria angyalharangocskák”

(1895. t. e. é. törv. véde. Kizárólag Plokl és Haas-nál.) — Fényérközponti ragyogó a karácsony közeléért hirdetik. Tündéres fényével beragyogja az egész karácsonyfát. A három gyertya melegtől a felső körök forgásba jön a róla lecsúszó patent kalapácsok az acélharangokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tiszta összhangot hallatnak. Így a fényérközponti ragyogó, a szentjelszóhoz vonuló nyáj esengőire emlékeztetve a bellemi éj varázsló erejével áhítatba ejt bennünket és gyermekeinket. A kályhára állítva is kitűnően működik.

A Plokl és Haas-féle ára erős kéregdobozban, használati utasítással 75 kr. November 10-ig elővásárlóknak 68 krajcár, mely időn túl e kedvezmény semmi szín alatt sem adható. — 6 db 3 ft 90 kr., 9 db 5 ft 90 kr., 12 db 7 ft 40 kr., 25 db 14 ft 25 kr., 36 db 21 ft 60 kr., 30 db 25 ft 80 kr. Plokl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” piazar kivételben, túlközfényes nikkellezással 1 ft. November 10-ig előre vásárlóknak 92 krajcár. — 6 db 5 ft 15 kr., 9 db 7 ft 65 kr., 12 db 10 ft. — **Okulva a multakon!** Minthogy közvetlen az ünnepek előtt vidéki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját érdekében is kériük a t. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után rendelje meg.

PLÖKL és HAAS sportüzletének karácsonyfadísz idején osztálya, Budapest, VI., Andrássy-utca 13. sz. Eszter-féle gyönyörű faldíszlámpák, 12 db egy dobozban 20, 25, 30 kr. Gloria- és karácsonygyertyák 30 darab 24 krajcár stb. stb.

A „Gloria” karácsonya angyalharangunk nagymérvű fejlődésének tőrelmet biztostulani és a belátozó külföldi áru terjesztését nélkülözhetetlen lehetőséget elnyerő az áru. Azért harangjaink vidéki áruváltásait nem szerezhetik. Harangjainkat meg a legbiztonságosabb osztály is szívesen veszi, ha könnyen hozzáférhető. A közép- és urai osztályunk meg néhány évi reklámunk révén karácsonyi szükségletű cikkévé lett. Tehát az a kikkel való foglalkozás mindenkinél hasznosabb jár. A gyűjtést egyszerűen össze kell adni a csupán a gyűjtő nevét, pontos címét, darab számát, árat és minőségét kell adni.

75 kr.

„Gloria angyalharangocskák”

„Gloria angyalharangocskák” ára erős kéregdobozban, használati utasítással 75 kr. November 10-ig elővásárlóknak 68 krajcár, mely időn túl e kedvezmény semmi szín alatt sem adható. — 6 db 3 ft 90 kr., 9 db 5 ft 90 kr., 12 db 7 ft 40 kr., 25 db 14 ft 25 kr., 36 db 21 ft 60 kr., 30 db 25 ft 80 kr. Plokl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” piazar kivételben, túlközfényes nikkellezással 1 ft. November 10-ig előre vásárlóknak 92 krajcár. — 6 db 5 ft 15 kr., 9 db 7 ft 65 kr., 12 db 10 ft. — **Okulva a multakon!** Minthogy közvetlen az ünnepek előtt vidéki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját érdekében is kériük a t. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után rendelje meg.

PLÖKL és HAAS sportüzletének karácsonyfadísz idején osztálya, Budapest, VI., Andrássy-utca 13. sz. Eszter-féle gyönyörű faldíszlámpák, 12 db egy dobozban 20, 25, 30 kr. Gloria- és karácsonygyertyák 30 darab 24 krajcár stb. stb.

A „Gloria” karácsonya angyalharangunk nagymérvű fejlődésének tőrelmet biztostulani és a belátozó külföldi áru terjesztését nélkülözhetetlen lehetőséget elnyerő az áru. Azért harangjaink vidéki áruváltásait nem szerezhetik. Harangjainkat meg a legbiztonságosabb osztály is szívesen veszi, ha könnyen hozzáférhető. A közép- és urai osztályunk meg néhány évi reklámunk révén karácsonyi szükségletű cikkévé lett. Tehát az a kikkel való foglalkozás mindenkinél hasznosabb jár. A gyűjtést egyszerűen össze kell adni a csupán a gyűjtő nevét, pontos címét, darab számát, árat és minőségét kell adni.

Gyűjtő árak:	
6 db K 7-20	K 1-20
9 „ 10-30	„ 1-17
12 „ 12-70	„ 1-06
24 „ 24-40	„ 1-02
36 „ 35—	„ 0-97
50 „ 47—	„ 0-94

A „Gloria harangocskák” ára darabonként K 1-50, a tiszta nikkelt 2 K-nál drágábban adni nem szabad. Gyűjtői szándékoknak gloria-harang postán előre beküldött K 1-20 ellenében bérmentre. Levelezést kérjük mellőzni. Jelen ajánlatunk a későbbi hetekre nem érvényes. Maradtunk hazafias üdvözléssel Plokl és Haas törvényesen védett gloria angyalharang tulajdonosai (M. kir. szab.) sportüzlete Budapest, VI., Andrássy-utca 13. sz.

Természetes forró-meleg kénés forrástó
a Thermál-szálloda földszintjén,
iszapborogatások, kő- és kádfürdők
a Nagyszálló földszintjén. Gondos pensió. A téli fürdőudvára vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai Szent-Lukács-fürdő igazgatóságához.

Jövedelmező mellékpar. HOMOK — ARANY Csekély befektetés.

ha ezennel lesz keverve és kézi vagy erő-tízemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazóglák, cementföldcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. **Levelezés magyar nyelven.**

Leipzig Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Margit-crème

Páratlan és csodás hatású arczsépítő és fínomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépsít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-zsappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f., három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, verszorgények és lábadosok számára. Zsvágygyerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer.

Kiállítás 1906. 3000-nál több orvosi vélemény

SERRAVALLO, Trieste, Barcelona.

Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett árakban. 4 K 2,00, egész literes üvegekben 4 K 4,50.

UJDONSÁG!

Zsebgyújtószert „**DUPLEX**”

Olcsóbb mint a gyufa! Szélsőben és esőben is ég!

A jelenkor legjobb zsvárgyújtója, legkönnyebb kezelés. Ára darabonként használati utasítással K — 85, egy üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) együtt, a 13 fill. összesen K 1.—, 3 db „Duplex K 2,50, 3 üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) összesen K 2,90. 6 darab „Duplex K 4,50, 6 üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) összesen K 5,25. 12 db „Duplex K 8,50, 12 üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) összesen kor. 9,90. Legelőnyösebb a megrendelés postaiutalvány-szalágyon. Szállítój: **Konrad János** és kir. udv. szállító Brúxban, 574. sz. (Csehország). Főrajegyzék 3000 képpel kívánatos ingyenes küldök és bérmentesen.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere a Phosphatine Faliéres.

Kapható minden gyógyszerárban. Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér. Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszerár Budapest, V., Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok). Érdeklődőknek ismertetőfüzet, díjlanul.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulhatatlan

A MÁLNASI

Siculia

ARTÉZI GYÖGYVÍZ

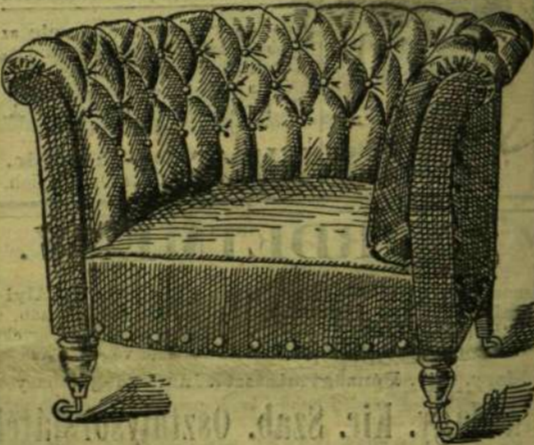
KAPHATÓ MINDENÜTT

FŐ-RAKTÁR: **BRÁZAY KÁLMÁN** CÉGELI BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KORUT 37/39. Csak „SICULA” nével ellátott üvegek valódiak.

BŐRSZÉKIPAR

KENDI ANTAL

Budapest, IV. ker., Károly-utca 2. szám.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. — Ebédőszék, irodafotelek valódi bőrrel, ülőbutor-állványok kárpitozása. Székátalakítások.

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás

ezimű ismertető füzetet bárkinek bérmenten küld. **Haltenberger Béla, Kassa.**

Karácsonyi jutalmak.

Minden t. ez. vevő, a ki a szeptember 1-től december 30-ig terjedő időközben egyszerre legalább 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalomként egy 4343. sz. Ia Adler-Roskopf riadó-órhrosztót éjjeli világító mutatólappal kap 4 K 20 f. értékben három évi jótálló okmányval. A ki ilyen megrendelést egyszerre legalább 60 koronányi tesz, egy 4060. sz. svájci Roskopf rendszerű Patent-Anker-Remontoir órát kap, 5 K értékben három évi jótálló okmányval. Az a vevő, a ki a szeptember 1-től dec. 15-ig terjedő időközben egyszerre legalább 20 koronányi levélbeli megrendelést tesz anyagcsengényis karácsonyfát kap 1 K 50 f. értékben. Ezenfelül kap még minden megrendelő egy 96 oldalas 1909-re szóló naptárt ingyen mellécsomagolva. Azok a kiknek megrendelések a fenti időhatáron túl (november 30-dika, illetve december 15-dike után) érkeznek be, ber 30-dika, illetve december 15-dike után) érkeznek be, ezen ingyen-jutalmakat semmi szín alatt nem kapják meg. Ajánlatos tehát, nekem a karácsonyi megrendeléseket már a szeptember, október és november hónapokban beküldeni.

Első órágyár Brúxban **KONRAD JANOS**, os. kir. udvari szállító Brúx 1562. sz. Csehország.

200 oldalas fűzjegyzékem, mely 3000 képet tartalmaz, kívánatra mindenkinek ingyen és bérmenten lesz megküldve.

Ha őszül a haja, ne használjon mást, mint a „**STELLA**”-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán.

VASÁRNAPI UJSÁG

45. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, NOVEMBER 8.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetéséhez a postai meg-határozott viteldíj is eszolandó.

TAFT.

AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK ÚJ ELNÖKE.

NOVEMBER első keddi napja, az amerikai elnökválasztás hagyományos ideje, meghozta az amerikai republikánusok nagy örömet: az Unió választói, közvetett választás útján, Taft Billyt, a kövér Taftot választották meg az Egyesült-Államok elnökévé. Ez a kövér ember, testének kémszázkilenczven amerikai fontot meghaladó súlyával, egyike az éjszak-amerikai Unió legderekebb embereinek, s honfitársai nemcsak a „kóvér Bill” nevével ruházták fel, hanem azzal a jelzővel is emlegetik, hogy erős ember, — «a big man.» Iserik hajthatatlan akaraterejét és roppant munkabírását, hozzá szeplőtlen multját is. Ezt a három erényt nagyra tartják mindenütt, de Amerikában mindenek fölé helyezik. Hogy ilyen ember Taft: ennek tulajdoníthatja ellenjelöltje, a demokrata párti Bryan, hogy immár a negyedik elnökválasztáson maradjon kisebbségben. Taft köztársasági. Elégtétellel nézhet elő-deire az elnöki székben, kik, mint ő, republikánusok voltak: Lincoln Ábraháma, Grantra, Mac Kinleire és Rooseveltre.

„Vegyk tudomásul, hogy ha módjában lesz az Egyesült-Államok hadseregének fentartani a vasuti forgalmat, a vonatok közlekedni fognak.» Szólt, s nyugodtan és bántatlanul ment haza a sztrájkolók sorsfalai közt.

Ez a bátor fellépése tette ismertté nevét Amerikaszerzte. A politikai pályára lépett, s az események a fülöp-szigeti bizottság, aztán az utjonnan meghódított Fülöp-szigetek kormányának élére állították. Kedvelt ember volt már a filippinok közt is, de népszerűsége csak akkor nőtt igazán nagyra, midőn 1904-ben Elihu Root utódja lett az Unio hadügyi állam-

titkárságában. Most két esztendeje, mint hadügyminiszter, Kuba szigetére küldötték ki s itt ideiglenes kormányt nevezett ki a kubai kormány ellen támadt zűndülés elfojtása végett. Tavaly bejárta az európai és ázsiai udvarokat, járt Péterváron a csárnál és nagy része volt a Japán és Amerika közt kitörőben levő konfliktus békés elsimításában.

Billy Taft ekkor már egyike volt Amerika legnépszerűbb férfainak s midőn közeledett az elnökválasztás ideje és Rooseveltenem volt hajlandó harmadizben is vállalni az elnökséget, a köztársasági nemzeti konvent Chicagó-

WILLIAM TAFT, AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK ÚJ ELNÖKE.